

יד מהרש"א
מסכת כתובות
פרק בתולה נשאת
חלק ג'
י-טו:

י"ג שבט תשס"ט

מפתח

דף יא:.....	3
תד"ה הדר בלי רבא מההיא.....	3
דף יב:.....	13
רש"י ד"ה וניחוש.....	13
תד"ה אמר רבה.....	15
תד"ה שתי תקנות הוו ותד"ה כיון דחזו.....	18
תד"ה כיון דחזו.....	23
גמרא כגון בת ישראל לכהן.....	24
דף יג:.....	27
תד"ה רב אסי.....	27
תד"ה חדא להכשיר בה.....	30
גמרא לא שתוקי וכשר.....	32
תד"ה מסייע לי.....	33
תד"ה מכשיר אפילו ברוב פסולים.....	35
דף יד:.....	38
רש"י ד"ה והא נמי כדיעבד.....	38
תד"ה תנו רבנן איזו היא אלמנת עיסה ותד"ה ותו.....	40
תוספות ד"ה מסתייה.....	46
דף יד:.....	50
תד"ה כמאן.....	50
בא"ד ואירי נמי.....	52
דף טו:.....	53
גמרא ומי בעינן תרי רובי.....	53
תד"ה וליוחסין לא ותד"ה מאן דמתני הא.....	55
דף טו:.....	61
תד"ה מאן דמתני.....	61

דף יא:

תד"ה הדר בי' רבא מההיא

(1) הקדמה א'

(א) כתובת בתולה 200

(ב) כתובת בוגרת 200 אע"פ שבתולותי' כלין מאיליהן

(2) הקדמה ב'

(א) אלו בשעת אירוסין הכיר בה שהיא בעולה כתובתה 100

(3) הקדמה ג'

(א) בדף יב:

(i) פליגי רבן גמליאל ור' יהושע אלו נאמן איש למיטען דלא הכיר בה שהיא בעולה

(ii) ולקמן נייתי עוד פרטי מחלוקת זו

(ב) ברם לכ"ע אלו נאמן אז מקחו מקח טעות

(i) אשר לרב ששת משמעו מקחו מקח טעות ממאתים ויש לה 100 בכתובתה

(ii) ואשר לרבא לפני דהדר בי' משמעו מקחו מקח טעות לגמרי ולית לה ולא כלום

(4) הקדמה ד'

(א) שים לב

(i) "כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה" ו"לא הכיר בה שהיא בעולה"

(ii) ביטויים במשמעות דומה הם

(5) הקדמה ה'

(א) "משנה דר' מאיר ורבנן"

(i) מוכת עץ שהכיר בה לר' מאיר כתובתה 200

(1) דר' מאיר אית לי' דדין מוכת עץ דומה לבוגרת דאין לה בתולים

(2) וקבענו דבוגרת לכולי עלמא כתובתה 200

(ii) מוכת עץ שהכיר בה לרבנן כתובתה 100

(1) דרבנן אית להו דדין מוכת עץ דומה לבעולה דאין לה בתולים

(2) וקבענו דבעולה שהכיר בה לכ"ע כתובתה 100

משנה דר' מאיר ורבנן -- מוכת עץ שהכיר בה	
ר' מאיר	כתובתה מאתיים
	דמדמה לה לבוגרת
רבנן	כתובתה מנה דמדמין
	לה לבעולה

(6) הקדמה ו' – תד"ה לרבנן

(א) לכאורה

- (i) כיוון דרבנן ס"ל במוכת עץ דדינה כבעולה
- (ii) מסתבר
- (1) דרבא לפני דהדר בי' דאית לי' דבעולה שלא הכיר בה לית לה ולא כלום
- (א) הכי נמי דס"ל דלרבנן במוכת עץ דלא הכיר בה דלית לה ולא כלום
- (2) ודרב ששת דאית לי' דבעולה שלא הכיר בה כתובתה 100
- (א) הכי נמי דס"ל דלרבנן במוכת עץ דלא הכיר בה כתובתה 100
- (7) הקדמה ז'
- (א) בוגרת לכולי עלמא כתובתה מאתים אף לו יצויר דלא הכיר בה שהיא בוגרת
- (8) גמרא
- (א) רמי בר חמא
- (i) משנה דר' מאיר ורבנן במוכת עץ שהכיר בה משתעי
- (ii) משא"כ במוכת עץ שלא הכיר בה בין לר' מאיר בין לרבנן לית לה ולא כלום
- (iii) דמקחו מקח טעות
- (ב) קושיית רב נחמן לרמי בר חמא
- (i) משנה ב'
- (1) מוכת עץ שלא הכיר בה יש לה מעות בכתובתה
- (2) ברם לא איתפרש במשנה ב' אלו יש לה 200 או דאין לה כי אם 100
- (ii) ותיקשי לך
- (1) האיך מצית למימר דלכ"ע לית לה ולא כלום
- (2) דא"כ משנה ב' כמאן אזלא
- (ג) תירוץ דרבא לפני דהדר בי'
- (i) אלא ודאי
- (1) דמוכת עץ שלא הכיר בה
- (א) לר' מאיר
- (i) לאו מקח טעות וכתובתה 200
- (ii) כמו בבוגרת שלא הכיר בה
- (ב) לרבנן לית לה ולא כלום
- (i) משום דמקחו מקח טעות לגמרי
- (ii) כדקבענו לרבא לפני דהדר בי' בבעולה שלא הכיר בה
- (ii) ונמצא
- (1) אשר משנה ב' דכתיב בה דמוכת עץ שלא הכיר בה יש לה ממון בכתובתה
- (2) כר' מאיר אזלא ומשמעה דכתובתה 200

רבא לפני דהדר בי'						
משנה ב' מוכת עץ שלא הכיר בה יש לה איזו כתובה	לא הכיר בה במוכת עץ לרבא לפני דהדר בי'	הכיר בה במוכת עץ (משנה דר' מאיר ורבנן)	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	בוגרת בין בהכיר בה בין בלא הכיר בה
אתיא כר' מאיר ב- 200	200 דמדמין לה לבוגרת	200 דמדמין לה לבוגרת	0 דאיכא מקה טעות	100 דליכא מקה טעות אלא ממאתים	100	200
לרבא לא אתיא כרבנן דס"ל דלית לה ולא כלום	0 מקה טעות דמדמין לה לבעולה שלא הכיר בה	100 דמדמין לה לבעולה שהכיר בה	0 דאיכא מקה טעות	100 דליכא מקה טעות אלא ממאתים	100	200

(9) ברייתא דהוצאת שם רע

(א) "לא הכיר בה" כתובתה 100

(ב) ברם לא כתיב בברייתא

(i) אלו מדובר בלא הכיר בה שהיא בעולה

(ii) או דמדובר בלא הכיר בה שהיא מוכת עץ

(10) גמרא

(א) קשיא לרבא לפני דהדר בי'

(i) האי ברייתא לא מצית לאוקמה

(1) לא במוכת עץ שלא הכיר בה

(א) דהרי אמרת דלר' מאיר יש לה 200

(ב) ודלרבנן אין לה ולא כלום

(2) ולא בבעולה שלא הכיר בה

(א) דהרי אמרת דלכולי עלמא לית לה ולא כלום

(ב) שים לב

(i) דאליבא דר' ששת מצינו לאוקמה לברייתא בבעולה בין לר' מאיר בין לרבנן

רבא לפני דהדר בי' – קשיא מברייתא						
ברייתא דלא הכיר בה 100	לא הכיר בה במוכת עץ לרבא לפני דהדר בי'	הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	
	200 דמדמין לה לבוגרת	200 דמדמין לה לבוגרת	0 דמקה טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	ר' מאיר
לרב ששת אתיא ברייתא כר"מ ורבנן בבעולה לרבא תיקשי כמאן	0 מקח טעות דמדמין לה לבעולה שלא הכיר בה	100 דמדמין לה לבעולה שהכיר בה	0 דמקה טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	רבנן

(ג) תירוץ

(i) הדר בי' רבא וס"ל דאליבא דרבנן

(1) אע"ג דלגבי בעולה שלא הכיר בה מקח טעות הוא לגמרי

(2) מכל מקום לגבי מוכת עץ לא הוי מקח טעות ויש לה 100 בכתובתה

(ii) והיינו טעמא

(1) דלאו כדקס"ד דע"כ מוכת עץ שלא הכיר בה לרבנן דינה שוה לבעולה שלא הכיר בה

(2) אלא דיקא בבעולה קא פליג רבא ברב ששת וס"ל דבלא הכיר בה לית לה ולא כלום

(3) ושאני מוכת עץ שלא הכיר בה

(א) דאינו מקפיד כל כך וליכא מקח טעות

(ב) ויש לה אותה כתובת 100 דלרבנן נותנין למוכת עץ שהכיר בה

(iii) נמצא

(1) דלרבא

(2) שפיר מצינו לאוקמה לברייתא כרבנן במוכת עץ דלא הכיר בה

רבא לאחר דהדר בי'						
ברייתא דלא הכיר בה 100	לא הכיר בה במוכת עץ לרבא לפני דהדר בי'	הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	
	200 דמדמין לה לבוגרת	200 דמדמין לה לבוגרת	0 דמקה טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	ר' מאיר
ומיושב לרבא דאתיא ברייתא כרבנן במוכת עץ	100 דלא מקפיד כל כך ולא הוי מקח טעות ולכן אין דינה כבעולה שלא הכיר בה	100 דמדמין לה לבעולה שהכיר בה	0 דמקה טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	רבנן

(11) תוספות ד"ה הדר בי' רבא כמבואר במהרש"ל

(א) קשיא א'

(i) כדי ליישב לברייתא אליבא דרבא

(ii) למה לא תירצו

(1) דהדר בי' רבא ממחלקותו ברב ששת לגבי לא הכיר בה שהיא בעולה

(א) ודסבירא לי' דמקח טעות לאו לגמרי משמע אלא דמקח טעות ממאתים

(ב) ונמצא דברייתא מצי אתיא בין כר' מאיר בין כרבנן בבעולה שלא הכיר בה

(2) ודבמוכת עץ דלא הכיר בה אכתי ס"ל רבא דלית לה ולא כלום

קושיא א' דתוספות כמבואר במהרש"ל – אמאי לא אוקמי' לרבא כזה						
ברייתא דלא הכיר בה 100	לא הכיר בה במוכת עץ	הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	
	200 דמדמין לה לבוגרת	200 דמדמין לה לבוגרת	100 דהדר בי' וס"ל כרב ששת דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	ר' מאיר
ומיושב לרבא דאתיא ברייתא בבעולה בין לרבנן בין לר' מאיר	0 דמקח טעות הוי בדומה לרבא לפני דהדר בי'	100 דמדמין לה לבעולה	100 דהדר בי' וס"ל כרב ששת דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	רבנן

(ב) תירוץ לקשיא א'

(i) מסתבר לגמרא דצודק רבא דמקח טעות לגמרי משמע

(ii) ולכן עדיפא להו לפרש דהדר בי' ממימרי' לגבי מוכת עץ כדאמרן

(ג) קשיא ב'

(i) נימא דהדר בי' רבא ממאי דנקט דלר' מ מוכרז דמוכת עץ שלא הכיר בה כתובתה 200 ודאכן ס"ל דכתובתה 100

(ii) ולכן מצינו לאוקמה לברייתא כר' מאיר במוכת עץ

(iii) ואכתי מצינו למימר דלא הדר בי' רבא מהא דקסבר לרבנן דמוכת עץ דלא הכיר בה לית לה ולא כלום

קושיא ב' דתוספות – אמאי לא אוקמי' לרבא כזה						
ברייתא דלא הכיר בה 100	לא הכיר בה במוכת עץ	הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	
ומיושב דאתיא ברייתא כר' מאיר במוכת עץ	100	200 דמדמין לה לבוגרת	0 דמקח טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	ר' מאיר
	0 דמקח טעות הוי בדומה לרבא לפני דהדר בי'	100 דמדמין לה לבעולה	0 דמקח טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	רבנן

(ד) תירוץ

(i) כיוון דר' מאיר מנמק שיטתו דמוכת עץ דומה בכל ענין לבוגרת

(ii) ובבוגרת בכל ענין כתובתה 200

(iii) מובן דאיצטריך למימר דאף במוכת עץ דלא הכיר בה כתובתה מאתים

(12) מהרש"ל

(א) בדרך חזרה הי לך קושיא א' דתוספות כפי שביארו מהרש"ל

קושיא א' דתוספות כמבואר במהרש"ל – אמאי לא אוקמי לרבא כזה						
ברייתא דלא הכיר בה 100	לא הכיר בה במוכת עץ	הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	
	200 דאינו מקה טעות ודינו כאלו הכיר בה	200 דמדמין לה לבוגרת	100 דהדר בי' וס"ל כרב ששת דליכא מקה טעות אלא ממאתים	100 דליכא מקה טעות אלא ממאתים	100	ר' מאיר
ומיושב לרבא דאתיא ברייתא בבעולה בין לר"מ בין לרבנן	0 דמקה טעות הוי בדומה לרבא לפני דהדר בי'	100 דמדמין לה לבעולה	100 דהדר בי' וס"ל כרב ששת דליכא מקה טעות אלא ממאתים	100 דליכא מקה טעות אלא ממאתים	100	רבנן

(ב) קשיא

(i) קבענו לעיל

(1) דמסתבר אשר איש מקפיד ביותר במקחו

(א) היכא דלא הכיר בה שהיא בעולה

(ב) מבהיכא דלא הכיר בה שהיא מוכת עץ

(ii) והאיך שואלין תוספות להיפוך

(1) אשר יקפיד יותר בלא הכיר בה שהיא מוכת עץ

(2) מבלא הכיר בה שהיא בעולה

(ג) תירוץ

(i) אלא ודאי דהכי כיוונו תוספות בקושיא א' שלהן

(ד) הקדמה א' – פרטי משנה בדף יב: דהוזכרה לעיל

(i) ר' יהושע אית לי'

(1) דאשה שטוענת נאנסתי תחתך אינה נאמנת נגד בעלה שטוען נאנסת שאין תחתך ולא הכרתי כך

(ה) הקדמה ב'

(i) הי לך ב' אופנים לגבי לא הכיר בה שהיא בעולה

(1) דרך א'

(א) היא הודית דאכן נבעלה לפני אירוסין או דאיכא עדים דנבעלה לפני אירוסין

(2) דרך ב'

(א) בדומה לגוון דמשנה ב'

(i) היא טוענת דנבעלה לאחר אירוסין ודלכן נסתחפה שדהו וכתובתה 200

(ii) ברם

(iii) מכוח שיטת ר' יהושע אינה נאמנת

(iv) ונקטינן כטענתו דנבעלה לפני אירוסין ולא הכיר בה

(1) והכי מקשי תוספות בקושיא א'

(i) נימא לרבא

- (1) דהא דפליג ארב ששת וס"ל דלית להו ולא כלום משום דהוה מקח טעות
(א) היינו דוקא כשהודית או דאיכא עדים דנבעלה לאחר אירוסין
- (2) אבל היכא דלא הודית וליכא עדים ומצד ר' יהושע נוקטין דנבעלה לאחר אירוסין
(א) מודה רבא לרב ששת דליכא מקח טעות לגמרי ולכן כתובתה 100
- (3) ודברייטא
(א) בלא הכיר בה שהיא בעולה משתעי היכא דלא הודית וליכא עדים
(ב) דבנידון זה אף לרבא יש לה 100 בכתובתה

(ii) ונימא עוד

- (1) דכיוון דליכא גנאי לאשה להודות דמוכת עץ היתה לפני שנתארסה
- (2) נקטינן בפשיטות דבקושטא טוענת כן

(iii) נמצא

(1) דרבא מצי מימר

(א) במוכת עץ דלא הכיר בה

(i) דבפשטית מיירי כשהודית דמוכת עץ היתה לפני שנתארסה

(ii) דלית לה ולא כלום

(2) ולית להקשות לרבא דא"כ מקפיד יותר במוכת עץ מבבעולה

(א) דהרי

(i) בבעולה כשהודית או דאיכא עדים שנבעלה לפני שנתארסה

(ii) קבענו לרבא דאף היא לית לה כלום בכתובתה בדומה למוכת עץ

(iv) ותיקשי

(1) למה הוצרכו למימר דרבא הדר בי' ממאי דאמר דמוכת עץ דלא הכיר בה לית לה ולא כלום

קושיא א' תוספות כמבואר בתירוץ דמהרש"ל – אמאי לא אוקמי' לרבא כזה							
	לא הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא היכא דמודה או דאיכא עדים	לא הכיר בה בבעולה לרבא כשאינה מודה וליכא עדים	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת אפילו היכא דמודה או דאיכא עדים	הכיר בה בבעולה	ברייתא דלא הכיר בה 100
ר' מאיר	100	200	0 דבזה פליג רבא ארב ששת וס"ל דהוי מקח טעות	100 דבזה לא פליג ארב ששת	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	200	200 דאינו מקח טעות ודינו כאלו הכיר בה
רבנן	100	100	0 דבזה פליג רבא ארב ששת וס"ל דהוי מקח טעות	100 דבזה לא פליג ארב ששת	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	0	0 ומיושב לרבא דאתיא ברייתא בבעולה בין לרבנן בין לר' מאיר היכא דאינה מודה וליכא עדים

(ז) ועל זה מתרצין בתוספות

(i) "מקח טעות" דפליגי עליו רב ששת ורבא

(ii) בדף יב: כתיב לגבי ר' יהושע באשה שלא הודית וליכא עדים

(iii) ואף באופן זה ס"ל רבא דלית לה ולא כלום

(13) שיטת "יש רוצים לתרץ" במהרש"ל על קושיא א' תוספות

(א) הכי פירושו של קושיא א' תוספות

(i) דלמא ס"ל רבא אשר ר' מאיר כרב ששת ס"ל בלא הכיר בה ונמצאת בעולה דכתובה 100

(ii) ולכן מצינו לאוקמא לברייתא בבעולה כר' מאיר

קושיא א' תוספות כמבואר ביש רוצים לתרץ – אמאי לא אוקמי' לרבא כזה							
	לא הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	לא הכיר בה במוכת עץ	ברייתא דלא הכיר בה 100
ר' מאיר	100	200	100 דס"ל כרב ששת	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	200	200	200 דממין לה לבוגרת
רבנן	100	100	0 דהוי מקח טעות דלא ס"ל כרב ששת	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	0	0	0 דמקח טעות הוי בדומה לרבא לפני דהדר בי'

(ב) קשיא א' לשיטת יש רוצים לפרש

(i) קבענו לתוספות דלא פליגי ר' מאיר ורבנן אלא אלו לדמות מוכת עץ לבוגרת או לבעולה

(ג) קשיא ב' לשיטת יש רוצים לפרש

(i) אי אמרת דרבא מצי להולמו אשר ר' מאיר ס"ל כרב ששת

(ii) אמאי לא מצי להולמו דאף רבנן ס"ל כרב ששת

(א) הקדמה

(i) בדרך חזרה הי לך שיטת רבא לפני דהדר בי'

רבא לפני דהדר בי'						
	לא הכיר בה במוכת עץ לרבא לפני דהדר בי'	הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	
ברייתא דלא הכיר בה 100	200 דמדמין לה לבוגרת	200 דמדמין לה לבוגרת	0 דמקה טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	ר' מאיר
לרב ששת אתיא ברייתא בבעולה בין לר' מאיר בין לרבנן לרבא לא מצי אתיא כשום מאן דאמר	0 מקח טעות דמדמין לה לבעולה	100 דמדמין לה לבעולה	0 דמקה טעות	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	רבנן

(ב) הכי מקשי תוספות בקושיא א'

(i) נימא דרבא הדר בי' מתרוייהו

(ii) כלומר

(1) לא זו בלבד דהדר בי' ממאי דס"ד דמוכת עץ דלא הכיר בה לרבנן לית לה ולא כלום

(2) אלא אף זו דהדר בי' ממאי דסד"א דבעולה דלא הכיר בה דלית לה ולא כלום

קשיא א' דתוספות כמבואר במהרש"א						
	לא הכיר בה במוכת עץ לרבא לפני דהדר בי'	הכיר בה במוכת עץ	לא הכיר בה בבעולה לרבא	לא הכיר בה בבעולה לרב ששת	הכיר בה בבעולה	
ברייתא דלא הכיר בה 100	200 דמדמין לה לבוגרת	200 דמדמין לה לבוגרת	100 דהדר בי' וס"ל כרב ששת	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	ר' מאיר
ומיושב לרבא דאתיא ברייתא כרבנן בין במוכת עץ בין בבעולה וכו' מ' בבעולה	100 דדינה כבעולה	100 דמדמין לה לבעולה	100 דהדר בי' וס"ל כרב ששת	100 דליכא מקח טעות אלא ממאתים	100	רבנן

(iii) נמצא

(1) דלא איצטריך רבא למיסמך על סברא דבמוכת עץ לא מקפיד כל כך כבעולה

(2) וברייתא אתיא

(א) כרבנן בין בבעולה בין במוכת עץ

(ב) וכו' מאיר בבעולה

(ג) עכשיו

(i) רש"י אכן אית לי' שיטה זו

(1) ולכן תמצא דרש"י לא גרס הדר בי' רבא "מההיא"

(2) משום דרש"י ס"ל דהדר בי' מתרוייהו

(ii) אבל תוספות מתרצין

(1) דמסתבר לן דמקח טעות לגמרי משמע ודלית למיזל בשיטה זו

(2) וגרסא דידן דהדר בי' רבא "מההיא" נכונה היא

(3) דהיינו

(א) דהדר בי' דיקא ממאי דס"ד דלרבנן במוכת עץ דלא הכיר בה לית לה ולא כלום

(ב) דבקושטא יש לה מנה כתובתה דשאני דין שלה מבעולה מחמת דלא מקפיד בה כל כך

(ג) וברייתא אתיא כרבנן במוכת עץ

(iii) ולאח"כ מקשין תוספות קושיא ב' שלהן באותו אופן דפירשנוה למהרש"ל לעיל

(1) נימא

(א) דהדר בי' רבא ממאי דנקט דלר"מ מוכרח דמוכת עץ שלא הכיר בה כתובתה 200

(ב) ודאכן ס"ל דכתובתה 100

(2) ולכן מצינן לאוקמה לברייתא כר' מאיר במוכת עץ

(3) ואכתי מצינן למימר

(א) דלא הדר בי' רבא מהא דקבענו אליבי' לרבנן דמוכת עץ דלא הכיר בה לית לה ולא כלום דדומה
דין שלה לבעולה

(ב) ולא איצטריך לן למידחק ולמימר דשאני מוכת עץ מחמת דלא מקפיד בה כל כך

דף יב.

רש"י ד"ה וניחוש

(1) ברייתא

(א) עובדא

(i) ראובן נשא אשה ומת או גרשה

(ii) ואיכא עדים שלא נבעלה לראובן

(iii) וניסת לשמעון ונמצאת בעולה

(ב) אז

(i) כתובתה מנה

(ii) כאלו הכיר בשעת אירוסין דבעולה היא

(iii) ולא מצי טעין טענת בתולים להפסיד כתובתה

(2) גמרא כמבואר ברש"י

(א) קשיא

(i) יכול להיות שזינתה תחת שמעון

(ii) וניחוש

(1) דמחמת דדנין דלא מצי טעין טענת בתולים

(2) לא יבא לב"ד ולא יודיעוהו דאסורה הוא לו

(3) רש"י

(א) קשיא

(i) במשנה דף יב: איתא

(1) היא אומרת משארסתני נאנסתי והוא אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך נאנסת ומקחי מקח טעות

(2) וקא מפרש שם לרבן גמליאל דנאמנת ויש לה כתובה

(ii) אמאי לא מקשי נמי

(1) דמחמת דעל כל פנים יש לה כתובה

(2) לא יבא לב"ד ולא יוכלו ב"ד לברר אלו בקושטא זינתה תחתיו ואסורה היא לו

(ב) תירוץ

(i) בברייתא דידן

(1) כתיב "אינו יכול לטעון טענת בתולים"

(א) דמשמעו דלא מצי לבא לב"ד לטעון שהיא בעולה

(ii) במשנה דף יב:

(1) לא כתיב אשר "אינו יכול לטעון טענת בתולים"

(2) ואכן מצי לבא לב"ד לטעון טענת בתולים

(3) וכשיבא לב"ד אם יבררו דזינתה תחתיו יודיעוהו דאסורה היא לו

(4) משנה

(א) האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים אינו יכול לטעון טענת בתולים

(5) מהרש"א

(א) הרי במשנה זו כתיב אותה לישנא דברייתא

(ב) והוי לה לגמרא להקשות דניחוש שמא תחתיו זינתה ואסורה היא לו

תד"ה אמר רבה

(1) הקדמה א'

(א) בדיבור זה

(i) ניבים "כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה בעלמא" או "באופן בעלמא"

(ii) משמעות שלהן

(1) "אשה שלא הכיר בה שהיא בעולה

(2) ושלא נישאת מקודם ולא נכנסה לחופה מקודם"

(2) הקדמה ב'

(א) רבא ורב ששת פליגי באופן "בעלמא"

(i) אלו לית לה ולא כלום בכתובתה משום דמקחו של איש מקח טעות

(ii) או דאית לה מיהת מנה בכתובתה בדומה לאלו הכיר בה שהיא בעולה

(ב) רבא מדייק מסיפא דמשנה בדף יב: ("משנה דרבא") דלית לה ולא כלום

(3) ברייתא דף יא:

(א) הכיר בה שמעון בשעת אירוסין שכבר נישאת לראובן שמת או גרשה

(ב) ועדים מעדיין שלא נבעלה לראובן

(ג) ונשאה שמעון ונמצאת בעולה

(ד) לא מצי שמעון טעין טענת בתולים

(i) דאע"ג דעדים מעדיין שלא נסתרה עם ראובן

(ii) מ"מ הוי לי' לחוש קצת דנבעלה בעוד שהיתה נשאת לראובן

(ה) ולכן כתובתה 100 כבעולה דהכיר בה

(4) רישא דמשנה דרבא

(א) הכיר בה שמעון בשעת אירוסין שכבר נכנסה לחופה עם ראובן שמת או גירשה ולא נבעלה

(ב) אבל ליכא עדים שלא נסתרה עם ראובן

(ג) ונשאה שמעון ונמצאת בעולה

(ד) לא מצי שמעון טעין טענת בתולים

(i) משום דהוי לי' לחוש הרבה דנבעלה לראובן

(ii) דהרי ליכא עדים שלא נסתרה

(ה) ולכן כתובתה 100 כבעולה דהכיר בה

(5) שים לב

(א) דבאופן "בעלמא" לא הוי לי' לחוש כלל דלמא נבעלה מקודם

(ב) ולכן אופן "בעלמא"

(i) דומה ביותר לגוון דברייתא היכא דהוי לי' לחוש קצת דלמא נבעלה מקודם

(ii) מלגוון דמשנה היכא דהוי לי' לחוש הרבה דלמא נבעלה מקודם
(6) בגמרא איתנהו להני ב' לשונות

(א) לשון א'

(i) "זאת אומרת" כלומר דברייתא אומרת

(1) דאף באופן בעלמא כתובתה 100

(2) הגם דבאופן בעלמא לא הוי לי' לחוש כלל

(ב) לשון ב' -- "איכא דמתני לה אמתניתין"

(i) "זאת אומרת" כלומר רישא דמשנה דרבא אומרת

(1) דאף באופן בעלמא כתובתה 100

(2) הגם דבאופן בעלמא לא הוי לי' לחוש כלל

(7) תוספות

(א) שאלה

(i) אותו מאן דאמר דקאמר זאת אומרת דבעלמא נמי כתובתה מנה

(ii) האם גורסין דרבה הוא או דרבא הוא

(ב) תשובה

(i) ע"כ דגורסים רבה ולא רבא

(1) דהרי קבענו דרבא דייק מסיפא דמשנה דבאופן בעלמא לית לה ולא כלום

(2) "ואיכא למידק מרישא [דמשנה]" דיש לה מנה

(3) ותיקשי לי' רבא רישא לסיפא

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי קאמרי ד"איכא" למידק מרישא דיש לה כתובה מנה

(ii) הרי קבענו אשר ל"איכא דמתני לה" דלשון ב' אכן דייקי להו הכי מרישא

(ב) תירוץ

(i) חלק א'

(1) אין הכי נמי

(2) אשר "לאיכא דמתני לה" דדייקי מרישא דמתניתין דבעלמא כתובתה מנה

(3) מוכרח דגורסינן "רבה" ולא רבא

(4) דלרבא תיקשי לי' רישא לסיפא

(ii) חלק ב'

(1) אבל ללשון א' אשר "זאת אומרת" אברייתא קאי

(2) יכול להיות

(א) אשר רבא הוא המאן דאמר דמפיק מברייתא דבעלמא כתובתה מנה

(ב) ואשר סיפא דמשנה דדייק רבא מינה דלית להו ולא כלום קא פליג אברייתא

(3) ולהכי כתבו תוספות בלשון ספק אשר ללשון א'

(א) מאחר דרבא מדדיק מברייתא דיש לה מנה

(ב) יכול להיות דמדדיק דין זה נמי מרישא דמשנה

(ג) וא"כ תיקשי לך רישא לסיפא

(ג) קשיא

(i) קבענו דאופן בעלמא דומה יותר לגוון דברייתא מלגוון דמשנה

(ii) ואמאי אמרת

(1) דאלו דייק רבא מברייתא דיש לה 100 באופן בעלמא

(2) יכול להיות דמדדיק נמי מרישא דמשנה דיש לה 100 באופן בעלמא

תד"ה שתי תקנות הוו ותד"ה כיון דחזו

- 1 משנה (1)
    - א אחת אלמנה ישראל ואחת אלמנה בת כהן כתובתן 100
    - ב בית דין של כהנים היו גובין לבתולה בת כהן 400
  - 2 ברייתא (2)
    - א אלמנה בת כהן כתובתה 200
  - 3 גמרא (3)
    - א קשיא (א)
      - i הרי משנה וברייתא סתרי אהדדי לגבי אלמנה בת כהן
      - ב תירוץ דרב אשי
    - i ב' תקנות הוו (1) מעיקרא תקינו לבתולה ד' מאות זוז ולא אלמנה מנה
    - (2) כיון דחזו דמזלזלי בהו תקינו להו מאתן
    - (3) כיון דחזו דקא פרשין מינייהו
    - א דאמרי עד דנסיבן אלמנת כהנים
    - ב ניזל ניסב בתולה בת ישראל
  - ii אהדרינהו למילתייהו
- 4 תוספות (4)
  - א מקודם כתבו בתוספות ככה ("ולכא למימר ראשון"):
    - i וליכא למימר דחדא תקנה הואי
    - (1) ומתניתין קודם תקנה
    - (2) וברייתא לאחר תקנה שתיקנו לאלמנה 200
  - ii דהא חזינן השתא דלית להו 200
  - ב ולאח"כ כתבו ככה ("ולכא למימר שני"):
    - i וליכא למימר נמי דחדא תקנה הואי וכו'
- 5 מהרש"א (5)
  - א כדי להבין משמעו של וליכא למימר הראשון
  - ב איצטריך לן מקודם לבאר ב' מהלכים בתוספות בהני תקנות דמייתי לה בגמרא
- 6 מהלך א' בהני תקנות (6)

מהלך א'		
בתולה 200 אלמנה 100	מעיקרא	1
בתולה 400 ואלמנה 100 (תקנה א') והיינו דין דמשנה	לאח"כ	2
200 (תקנה ב') והיינו דין דברייתא	לאח"כ דמזולזלי בהו	3
100 (לא חשיב תקנה)	לאח"כ כיון דחזו דפרשי מינייהו אהדרינהו למילתייהו	4

(א) בתקנה ראשונה

(i) העלו לכתובת בתולה בת כהן ל-400

(ii) והשאירו לכתובת אלמנה בת כהן ב-100

(ב) ובזה מבואר

(i) דהא דמשנה ס"ל דכתובת אלמנה בת כהן כתובתה 100

(ii) היינו לאחר תקנה א'

(ג) בתקנה שנייה

(i) כיון דחזי דמזולזלי בהו

(ii) העלו לכתובת אלמנה בת כהן ל-200

(ד) ובזה מבואר

(i) דהא דברייתא ס"ל דכתובת אלמנה בת כהן כתובתה 200

(ii) היינו לאחר תקנה ב'

(ה) לבסוף

(i) כיון דפרשי

(ii) אהדרינהו למילתייהו דכתובת אלמנה בת כהן 100

(ו) שים לב דלמהלך זו

(i) הא אהדרינהו למילתייהו לאו תקנה ג' חשיבה

(ii) משום דלא הוי אלא חזרה לדין של תקנה א'

(7) ביאור "ולכא למימר הראשון" לפום מהלך זו

(א) קשיא

(i) נימא דחדא תקנה הואי לאלמנה בת כהן

(1) דהרי כתובת אלמנה בשורה 2 היתה 100 אף מלפני תקנה של 400 לבתולה

(2) והא דהשאירו לכתובתה ב-100 כד העלו לכתובת בתולה ל-400 לאו תקנה היא לאלמנה

(3) ולאח"כ מחמת זלזול התקינה תקנה א' להעלות כתובתה ל-200

טור ב'	טור א'		
ולכא למימר הראשון למהלך א'	מהלך א'		
לאו תקנה היא דהיינו דין דמעיקרא	בתולה 200 אלמנה 100	מעיקרא	1
אינה תקנה דכך היתה מעיקרא לאלמנה	בתולה 400 ואלמנה 100 (תקנה א') והיינו דין דמשנה	לאח"כ	2
תקנה א'	200 (תקנה ב') והיינו דין דברייתא	לאח"כ דמזולתי בהו	3
לאו תקנה היא	100 (לאו תקנה היא)	לאח"כ כיון דחזו דפרשי מינייהו אהדרינהו למילתייהו	4

(ב) תירוץ

(i) "ליכא למימר כדאמרת" דהרי האינדנא כתובת אלמנה 100

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) לא מפרשי בתירוץ שלהן אלא הא דהוצרך למימר דאהדרינהו למילתא

(ii) אבל לא מתרצי אמאי חשבי לתקנה בשורה 2 הא דנשארה כתובת אלמנה ב-100

(ב) תירוץ

(i) אין הכי נמי

(ii) וכדי להולם לתירוץ של "ולכא למימר" ע"כ דמהלך א' משובש

(iii) ואיצטריך לן למיזל במהלך ב' כמו שנסמן בטור ג' דלהלן

(9) מהלך ב' בהני תקנות

טור ג'	טור ב'	טור א'		
מהלך ב'	"ולכא למימר למהלך א'"	מהלך א'		
לאו תקנה היא	לאו תקנה היא	בתולה 200 אלמנה 100	מעיקרא	1
אינה תקנה דכך היתה מעיקרא	אינה תקנה דכך היתה מעיקרא	בתולה 400 ואלמנה 100 (תקנה א') והיינו דין דמשנה	לאח"כ	2
תקנה א'	תקנה א'	200 (תקנה ב') והיינו דין דברייתא	לאח"כ דמזולתי בהו	3
תקנה ב'	אינה תקנה	100 (לא חשיב תקנה)	לאח"כ כיון דחזו דפרשי מינייהו אהדרינהו למילתייהו	4

(א) אף גמרא אית לה דכתובת 100 בשורה 2 אינה תקנה

(ב) והיינו טעמא דאיכא ב' תקנות משום דהא דאהדרינהו למילתא בשורה 4 תקנה חשיבי

(ג) שאלה

(i) ומהו ביאור של "ולכא למימר הראשון" בתוספות

(ד) תשובה

(i) מקשין

(1) דכדי לבאר למשנה דכתיב בה 100 ולברייתא דכתיב בה 200

(2) לא איצטריך לן אלא למייתי שורה 1 ושורה 3 בטור ג'

(3) דהיינו דין דמעיקרא של 100 ותקנה א' של 200

(4) אמאי איצטרכי עוד למייתי לתקנה ב' דאהדרינהו למילתייהו בשורה 4

(ii) ומתוצין

(1) אין הכי נמי דלפרושי למשנה ולברייתא לא איצטריך אלא לחדא תקנה

(2) ולא קא מייתי לתקנה שני' בטור ג' שורה 4 אלא לבאר הא דחזינן האינדא דכתובתן 100

(10) ביאור "וליכא למימר" השני בתוספות להבנת מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא פירשו כדלהלן בטור ד' דאף לפירוש זו ליכא אלא חדא תקנה

	טור א'	טור ג'	טור ד'
		מהלך ב'	קושיית וליכא למימר ב' אמאי לא פירשו ככה:
1	מעיקרא	בתולה 200 אלמנה 100	בתולה 200 אלמנה 100 והיינו דין דמשנה
2	לאח"כ	בתולה 400 ואלמנה 100	בתולה 400 ואלמנה 200 מחמת זלזול אינה תקנה דבבת אחת נתקנה והיינו דין דברייתא
3	לאח"כ דמזולזי בהו	200	200 תקנה א' והיינו דין דברייתא
4	לאח"כ כיון דחזו דפרשי מינייהו אהדרינהו למילתייהו	100	תקנה ב'

(ב) כלומר

(i) נימא דדין כתובת 100 דמשנה היתה דין דמעיקרא בשורה 1

(1) לפני כל התקנות ובדאכתי כתובת בתולה בת כהן 200 היתה

(ii) ולאח"כ בשורה 2

(1) באותו זמן שהתקינו 400 לבתולה בת כהן

(2) העלו כתובת אלמנה בת כהן ל-200 מחמת זלזול

(3) והיינו דין 200 דברייתא

(iii) שים לב

(1) דלשיטה זו ג"כ ליכא אלא תקנה חדא

(א) דהעלאה ל-200 לא חשיבי תקנה לאלמנה בשורה 2

(ב) לפי דהעלאה זו נעשית בבת אחת עם תקנת בתולה

(ג) תירוץ

- (i) מסתבר דהאי זלזול לא נודע להו אלא זמן מה לאחר שתיקנו לבתולה 400
- (ii) דדיקא אז זלזולו באלמנה דכתובתן היתה רק רובע כתובת בתולה בת כהן
- (iii) כדנבאר בסמוך לשיטת תוספות

(11) רש"י

(א) שאלה

- (i) מהו משמעו של זלזול לאלמנה בת כהן דמייתי לה בגמרא

(ב) תשובה

- (i) קלות היו בעיניהן להוציאן לפי שהיתה כתובתן מועטת

(12) תוספות ד"ה כיון דחזו

(א) קשיא לרש"י

- (i) מעיקרא לפני דהעלו לכתובת בתולה בת כהן ל-400 נמי היתה כתובת אלמנה בת כהן 100
- (ii) ואמאי לא היתה קלה בעיניהן להוציאן אז

(ב) תירוץ

- (i) מוכרח דלאו משום דקלות היו בעיניהן להוציא אלמנה בת כהן תקנו להעלות כתובתן ל-200
- (ii) אלא משום

(1) דלאחר שהעלו לכתובת בתולה בת כהן ל-400

(2) נמנעו מקצת בני אדם מלישא אלמנה בת כהן

(3) לפי שעכשיו לא היו כתובתן אלא רובע כתובת בתולה בת כהן

(ג) קשיא א'

- (i) מאי שנא האי "זלזול" מן הא ד"פרשי" מינייהו לאחר דהעלו לכתובתן ל-200 בדומה לכתובת בתולה בת ישראל

(ד) קשיא ב'

- (i) למה תקנו לאהדרינהו לכתובתן ל-100 לאחר דכבר ידעו אשר ב-100 איכא זלזול

(ה) תירוץ

(i) כאשר היתה כתובתן 100

(ii) אז מחמת זלזול כדביארנו פרשי מינייהו מקצת בני אדם

(iii) והלכך תקינו לה 200

(iv) ברם

(1) כדחזו דפרשי מינייהו כולם והיו קופצים על בתולות ישראל דכתובתן נמי לא היתה אלא 200

(2) תקנו לאהדרינהו למילתייהו ב-100 אשר מיהת קפצו עליהן מקצת בני אדם

דף יב:

תד"ה כיון דחזו

עיין בדיבור שלפני זה

גמרא כגון בת ישראל לכהן

- (1) משנה
(א) בית דין של כהנים היו גובין 400 לכתובת בתולה בת כהן לכהן
(2) שאלה
(א) האם מסתבר דחתן מצי ליחייב עצמו בכתובת 400 שלא באופן של בתולה בת כהן לכהן
(3) תשובה
(א) באופן בת כהן לישראל מסתבר הרבה דמצי ליחייב עצמו ב-400 לפי שהיא מעלה ליחוס שלו
(ב) לבת ישראל לכהן מסתבר הכי פחות דמצי ליחייב עצמו ב-400 משום דהיא מורידה ליחוס שלו
(ג) לבת ישראל לישראל מסתבר קצת דמצי ליחייב עצמו ב-400 לפי שהיא לא מעלה ולא מורידה ליחוס שלו
(4) גמרא
(א) שמואל
(ב) אם רצו לעשות 400 לבת ישראל לישראל עושין
(5) ברייתא
(א) הרוצה לעשות כדרך שהכהנים עושין
(ב) כגון בת ישראל לכהן (כגון ראשון)
(ג) או [כגון] בת כהן לישראל (כגון שני)
(ד) עושין
(6) הי לך ג' מהלכים בביאור הברייתא
(א) מהלך א'
(i) הני "כגון" תרוייהו נחתי להא דישראל רוצה
(1) "כגון ראשון" נחית ל-400 אשר ישראל רוצה באופן בת ישראל לכהן
(2) "כגון שני" נחית ל-400 אשר ישראל רוצה באופן בת כהן לישראל
(ii) שים לב דלמהלך זו אין ישראל רוצה 400 אלא בדאיכא צד כהונה
(ב) מהלך ב'
(i) הני "כגון" תרוייהו נחתי להא דכהנים עושין
(1) כגון ראשון נחית ל-400 אשר כהן עושה באופן בת ישראל לכהן
(2) כגון שני נחית ל-400 אשר כהן עושה באופן בת כהן לישראל
(ii) שים לב דלמהלך זו לא הוזכר מה שישראל רוצה
(ג) מהלך ג'
(i) הני כגון חד נחית למה שישראל רוצה ואידך נחית למה שכהנים עושין
(1) כגון ראשון נחית ל-400 אשר ישראל רוצה לבתו באופן בת ישראל לכהן
(2) כגון שני נחית ל-400 אשר כהן עושה לבתו באופן בת כהן לישראל

7) גמרא כמבואר בהוה אמינא דמהרש"א

(א) קשיא לשמואל

(i) נניח דברייתא במהלך א' אזלא

(ii) ותיקשי

(1) דהרי מוכח דישאל רוצה 400 דיקא בדאיכא צד כהונה

(2) באשר שמואל אית לי' דישאל עושה 400 אף בבת ישראל לישאל דליכא צד כהונה

(ב) תירוץ

(i) לעולם ישאל רוצה 400 אף לבת ישראל לישאל

(ii) ולא איצטריך לברייתא למיכתבי' משום דלא מיבעיא קאמר

(1) לא מיבעיא ולא איצטריך למיכתב

(א) דישאל רוצה 400 לבת ישראל לישאל דמסתבר מיהת קצת

(2) אלא הא איצטריך למיכתב

(א) דישאל רוצה 400 אף לבת ישראל לכהן בכגון ראשון דמסתבר הכי פחות

8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) מאחר דכתיב דישאל רוצה ועושה 400 לבת ישראל לכהן

(1) דמסתבר הכי פחות

(ii) למה איצטריך לה לברייתא להוסיף כגון שני דישאל רוצה ועושה 400 אף דבת כהן לישאל

(1) דמסתבר ביותר

(iii) והכי הוי לה לברייתא לקבוע האי "לא מיבעיא"

(1) לא מיבעיא ולא איצטריך למיכתב דישאל רוצה ועושה 400

(א) לבת ישראל לישאל דמסתבר מיהת קצת

(ב) ולבת כהן לישאל דמסתבר הרבה

(iv) אלא הא איצטריך למיכתב דישאל רוצה 400 אף לבת ישראל לכהן דמסתבר הכי פחות

(ב) תירוץ

(i) אלא ודאי

(1) דברייתא במהלך ב' קא אזלא דהני תרי "כגון" תרוייהו נחתי למה שכהנים עושין

(2) ולא כתיב בברייתא מה שישאל רוצה כל עיקר

(ii) ויכול להיות

(1) דישאל רוצה ועושה 400 אפילו בבת ישראל לישאל כשמואל

(2) ולכן לא איצטריך לן לאוקמי לברייתא בדרך לא מיבעיא

(ג) וכיוון דהני תרי "כגון" תרוייהו במה שכהנים רוצין משתעי

(ד) מצינו לאוקמינהו להני תרי "כגון" בדרך זו ואין צריך לומר זו

(ה) כלומר

(i) "זו" דהיינו כגון ראשון

(1) דכהנים עושין 400 לבת ישראל לכהן דמסתבר הכי פחות

(ii) "ואין צריך לומר זו" דהיינו כגון שני

(1) דכהנים עושין 400 לבת כהן לישראל דמסתבר הרבה

(ו) קשיא

(i) אכן מהלך זה עולה שפיר

(ii) ברם

(1) מוכרח דגמרא לאו במהלך זו אזלא

(2) דבמהלך זו קבענו דלא הוי לה לגמרא להקשות לשמואל מידי

(iii) ולכן מסתבר

(1) דמהלך זו לא נייחא לה לגמרא

(2) מחמת דדוחק חשיב לאוקמה לברייתא בדרך זו ואין צריך לומר זן

(ז) תירוץ

(i) אלא מוכרח דברייתא במהלך ג' אזלא

(ii) דכגון ראשון נחית להא שישראל רוצה 400 לבתו באופן בת ישראל לכהן

(iii) וכגון שני נחית להא דכהן עושה 400 לבתו באופן בת כהן לישראל

(iv) ולכן

(1) ליכא להקשות הא דאיצטריך לכגון שני

(2) דאיצטריך לכגון שני לבאר מה שהכהן עושה לבתו

(ח) ברם

(i) הא קשיא לה לגמרא

(1) מאחר דכתיב בברייתא שישראל רוצה 400 לבתו בבת ישראל לכהן

(2) תיקשי לשמואל הא דלא כתיב בברייתא דרוצה 400 לבתו אף בבת ישראל לישראל

(ii) ומתרצי בדרך לא מיבעיא כדלעיל

(1) לא מיבעיא ולא איצטריך למיכתב

(א) דישראל רוצה ועושה 400 לבתו באופן בת ישראל לישראל דמסתבר קצת

(2) אלא הא מיבעיא ואיצטריך למיכתב

(א) דרוצה 400 לבתו אף באופן בת ישראל לכהן דמסתבר הכי פחות

דף יג.

תד"ה רב אסי

(1) הקדמה

(א) "מיגו" סברא היא

(i) אשר מוכרח דמי שטוען טענה מסוימת (טענה א') אינו משקר

(ii) דאלו משקר עדיף הוי לי' למיטען טענה ב'

(ב) סברא זו אין לאומרה אלא היכא

(i) דאיכא "נקודת מעולה"

(1) כלומר דטענה ב' מעולה היא ביותר לטובת הטוען

(ii) ואיכא נמי "נקודת נאמנות של טענה ב'"

(1) כלומר דאי הוי טוען טענה ב' הי' נאמן

(2) הקדמה ב'

כתובת אשה		
מוכת עץ תחתיו	200	כשרה לכהונה
מוכת עץ שאין תחתיו	200 לר' מאיר 100 לרבנן דר' מאיר	כשרה לכהונה
נאנסה תחתיו	200	פסולה לכהונה

(3) משנה

(א) ראוה מדברת עם אחד ואמרה איש פלוני וכהן הוא

(ב) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין

(4) גמרא

(א) רב אסי

(i) אינה נאמנת דיקא בדאיכא עדים שנבעלה

(ii) אבל

(1) בדליכא עדים שנבעלה

(2) נאמנת אף לר' יהושע למיטען איש פלוני וכהן הוא

(3) מיגו דאי בעיא הויא טוענת לא נבעלתי

(5) תוספות ומהרש"א בא"ד לא הוי מיגו גמור

(א) קשיא לרב אסי

(i) בדף יב: קאמרי לר' יהושע

(ii) אשר אשה שטוענת משארסתני נאנסתי וכתובתי 200 ופסולה אני לכהונה אינה נאמנת

(iii) ולא איכפת לי' לר' יהושע מיגו שלה

(1) דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני שאין תחתך

(2) אשר לר' מאיר כתובתה 200 ואף כשרה לכהונה

(ב) תירוץ

- (i) ר' יהושע בקושטא בתר מיגו אזיל בדאיכא ב' נקודות מיגו דקבענו להו לעיל
(ii) ברם בדף יב:

(1) הגם דאיתא לנקודת מעולה של מיגו

(א) משום

(i) בטענת נאנסתי תחתיך פסולה לכהונה

(ii) ובטענת מוכת עץ שאין תחתיך כשרה לכהונה

(2) מ"מ ליתא לנקודת נאמנות של מיגו

(א) משום דר' יהושע ס"ל בדף יג.

(ב) דאין אשה נאמנת למימר מוכת עץ אני שאין תחתיך

(ג) קשיא

(i) כשטוענת מוכת עץ שאין תחתיך

(ii) להימנה במיגו דאי בעיא לשקר מציא למימר מוכת עץ תחתיך אני

(ד) תירוץ

(i) ליכא לנקודת מעולה בהאי מיגו

(ii) משום

(1) דטענת מוכת עץ תחתיך

(א) די ש לה כתובה 200 וכשרה לכהונה

(2) אינה מעולה יותר מן טענת מוכת עץ שאין תחתיך

(א) דאליבא דר' מאיר איהי נמי יש לה 200 בכתובתה וכשרה לכהונה

(ה) קשיא

(i) לרבנן דר' מאיר

(1) דאית להו דמוכת עץ שאין תחתיך (טענה א') כתובתה 100

(2) ומוכת עץ תחתיך (טענה ב') כתובתה 200 לכולי עלמא

(3) הרי איתא לנקודת מעולה בהאי מיגו

(ו) תירוץ

(i) צודק

(1) ברם חסרה נקודת נאמנות דטענה ב'

(ז) שים לב

(i) דבתירוץ זו מובן נמי הא דאין נאמנת בטענת נאנסתי תחתיך דפסולה לכהונה (טענה א')

(ii) במיגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתיך דכשירה לכהונה (טענה ב')

(iii) אע"ג דלכולי עלמא טענה ב' מעולה לגבי כשרות לכהונה

(ח) קשיא

- (i) השתא דאמרת דליכא מיגו בהאי דנאנסתי תחתך
(ii) אמאי קא מפרשי בגמרא דר' יהושע טעמי' מחמת דלא אזל בתר מיגו
(ט) תירוץ

- (i) האי מיגו בגמרא משמעו מיגו שאין גמור
(ii) משום דיש לה נקודת מעולה אבל אין לה נקודת נאמנות טענה ב' כדביארנו
(iii) וקמ"ל ר' יהושע דלא אזיל בתר האי מיגו שאין גמור
(6) מהרש"א בא"ד לא הוי מיגו גמור
(א) קבענו

- (i) דלרבנן דר' מאיר
(1) מוכת עץ תחתיו (טענה ב')
(א) דכתובתה 200
(2) יש לה נקודת מעולה לגבי מוכת עץ שאין תחתיו (טענה א')
(א) דאין לה אלא 100 בכתובתה
(ii) ברם לא חשיב מיגו גמור משום דליתא לנקודת נאמנות של טענה ב'
(iii) ותיקשי אשר "מיגו" זו נמי הו"ל מיהת למיקרי מיגו שאין גמור
(ב) תירוץ

- (i) "מיגו" זו לא חשיב אפילו מיגו שאין גמור
(ii) דלא אמרינן דאיתא לנקודת מעולה לגבי מיגו שאין גמור אלא היכא
(1) דאלו היתה טוענה טענה ב'
(2) היתה מרויחה אע"ג דאינה נאמנת באותה טענה
(iii) כגון

- (1) שטענה משארסתני נאנסתי (טענה א')
(א) ובקושטא פסלה עצמה מכהונה בטענה זו אע"ג דאינה נאמנת בטענה זו לגבי כתובתה
(2) ואלו היתה טוענת מוכת עץ אני (טענה ב')
(א) אין הכי נמי דלא היתה נאמנת בטענה זו
(ב) אבל מ"מ לא היתה פסולה לכהונה
(iv) משא"כ בטענה א' של מוכת עץ שאין תחתיו וטענה ב' של מוכת עץ תחתיו
(1) הא גופה דהוי מצי לתבוע 200 בטענה ב' ביחס ל-100 בטענה א'
(2) בקושטא לא מרויחה בזה דהרי אינה נאמנת בטענה ב'

תד"ה חדא להכשיר בה

(1) משנה

(א) רישא

- (i) ראוה מדברת עם אחד ואמרה איש פלוני וכהן הוא
  - (1) רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת
  - (2) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין
- (ii) היתה מעוברת ואמרה מאיש פלוני וכהן הוא
  - (1) רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת
  - (2) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין

(2) גמרא

(א) שאלה

(i) מאי משמעו של "מדברת" ברישא דמשנה

(ב) תשובה

(i) רב אסי

(1) משמעו דיש עדים שנבעלה

(2) ולישנא מעליא נקט

(ג) קשיא

(i) מסיפא דראוה מעוברת וברור שנבעלה

(ii) כבר ידענא דקא מיפליגי רבן גמליאל ור' יהושע היכא דנודע לן שנבעלה

(ד) תירוץ כמבואר ברש"י

(i) רישא קמ"ל לרבן גמליאל

(1) אשר אשה דיש לה חזקת כשרות נאמנת להכשיר את עצמה

(ii) סיפא קמ"ל לרבן גמליאל

(1) דנאמנת אף להכשיר בתה הגם דלבתה ליכא חזקת כשרות

(3) מהרש"א

(א) קשיא לרש"י

(i) מאחר דכתיב בסיפא דנאמנת אף להכשיר בתה דלית לה חזקת כשרות

(ii) לרבן גמליאל למה איצטריך לרישא למילף דנאמנת להכשיר עצמה בדיש לה חזקת כשרות

(ב) תירוץ

(i) אי לאו רישא הוי אמינא

(ii) דבסיפא נאמנת דיקא לגבי דידה דיש לה חזקת כשרות ומסתבר טפי להכשיר

(iii) ומעוברת לישנא מעליא נקט לאשמועינן דנבעלה

(iv) ואין הכי נמי דאינו מכשיר בבתה

(4) תוספות

(א) לית ל' תירוצא דרש"י

(ב) ומתרץ לקשיא זו באופן אחר דאין מעניינו

(5) מהרש"א

(א) שאלה

(i) אמאי לא נייחא להו לתוספות תירוצו של רש"י כמו שביארנוהו

(ii) הרי רב אסי גופי' מנמק מדברת דרישא באופן לישנא מעליא

(ב) תשובה

(i) כיוון דידוע לן דבקושטא ס"ל רב אסי לר"ג דמכשיר אף בבתה

(ii) לא מסתבר למימר דאלו לא כתיב רישא

(iii) הוינו דחקינן לפרש למעוברת בסיפא בתורת לישנא מעליא כדי להסיק דלא מכשיר בתה

דף יג:

גמרא לא שתוקי וכשר

(1) משנה

- (א) ראוה מדברת עם אחד ואמרה איש פלוני וכהן הוא
- (ב) רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת וכשרה לכהונה
- (ג) ור' יהושע אומר לא מפיה אנו חייין ופסולה לכהונה

(2) גמרא

- (א) ר' יוחנן
- (i) רבן גמליאל מכשיר אף בבתה דלית לה חזקת כשרות
- (ב) ר' אלעזר
- (i) רבן גמליאל מכשיר בה ואינו מכשיר בבתה

(3) ברייתא

- (א) במה דברים אמורים דנאמנת לרבן גמליאל
- (i) בעדות אשה בגופה
- (ii) אבל עדות אשה בבתה דברי הכל הולד שתוקי

(4) גמרא

- (א) קשיא
- (i) לכאורה ברייתא משתמשת במלה "שתוקי" במובן דבתה פסולה לכהונה
- (ii) ותיקשי לר' יוחנן דס"ל אליבא דרבן גמליאל דבתה כשרה לכהונה
- (ב) תירוץ כמבואר במהרש"א
- (i) ר' יוחנן יאמר לך
- (1) לר' יהושע "שתוקי" אכן משמעו פסולה לכהונה
- (2) אבל לר"ג משמעו כמבואר בגמרא בעמוד ב'
- (א) דאם הולד זכר משתיקין אותו מדין כהונה שלא יעבוד עבודה ולא יאכל תרומה
- (ב) ואמנם אם הולד נקיבה כשרה לכהונה

תד"ה מסייע לי'

(1) משנה

(א) ראוה מדברת עם אחד ואמרה איש פלוני וכהן הוא

(i) רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת

(ii) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין

(ב) היתה מעוברת ואמרה איש פלוני וכהן הוא

(i) רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת

(ii) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין

(2) גמרא

(א) שאלה

(i) מאי מדברת

(ב) תשובה

(i) זעירי

(1) איכא עדים שנסתרה ומודה שנבעלה

(2) וקמ"ל ר' יהושע

(א) דאע"ג דליכא עדים שנבעלה

(ב) מ"מ אינה נאמנת למימר שנבעלה לאיש פלוני וכהן הוא

(ii) רב אסי

(1) איכא עדים שנבעלה

(2) ודיקא היכא דאיכא עדים שנבעלה קאמר ר' יהושע דאינה נאמנת

(ג) קשיא לרב אסי

(i) לזעירי מובן דסיפא משמיענו דינא היכא דודאי נבעלה

(ii) ברם לרב אסי

(1) כבר ידענא מרישא דינא היכא דידוע שנבעלה

(2) ותיקשי סיפא מאי אתא לאשמועינן

(ד) תירוץ לרב אסי

(i) רישא קמ"ל לרבן גמליאל

(1) אשר אשה דיש לה חזקת כשרות נאמנת להכשיר את עצמו

(ii) סיפא קמ"ל לרבן גמליאל

(1) דנאמנת אף להכשיר בתה הגם דלבתה ליכא חזקת כשרות

(ה) שים לב

(i) דזעירי לא הוצרך למימר דסיפא בבתה משתעי

(ii) ויכול להיות דבין רישא בין סיפא דיקא בהכשר אשה משתעי

(3) מהרש"א

(א) ביחס לענין דאינו מעניננו עכשיו

(ב) קאמרי בתוספות דרישא בהכשר אשה משתעי ולא בהכשר בתה

(ג) עכשיו

(i) לזעירי קבענו דאף סיפא מצי איירי דיקא בחזקת אשה גופה

(ii) ברם

(1) תוספות קאמרי דרישא באשה גופה משתעי

(2) משום דברישא ס"ל תרוייהו דבאשה גופה משתעי

תד"ה מכשיר אפילו ברוב פסולים

(1) משנה

(א) ראוה מדברת עם אחד ואמרה איש פלוני וכהן הוא

(i) רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת

(ii) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין

(ב) היתה מעוברת ואמרה איש פלוני וכהן הוא

(i) רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת

(ii) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין

(2) גמרא

(א) מחלוקת דר' אלעזר ור' יוחנן

(i) ר' אלעזר

(1) ר"ג דמכשיר בה מ"מ פוסל בבתה דלית לה חזקת כשרות

(ii) ר' יוחנן

(1) ר"ג דמכשיר בה מכשיר נמי בבתה אע"ג דבתה לית לה חזקת כשרות

(ב) תמצית מחלוקת זעירי ורב אסי דשייך לעניננו

(i) זעירי

(1) יכול להיות דרבן גמליאל לא מכשיר בבתה

(ii) רב אסי

(1) מוכרח דרבן גמליאל מכשיר אף בבתה

(ג) ר' יהושע בן לוי

(i) ר' יוחנן מכשיר אף כשרוב פסולין אצלה

(3) קידושין עד.

(א) משנה

(i) אבא שאול ה"ל קורא לשתוקי בדוקי

(ii) ולכאורה משמעו דנאמנת להכשיר בתה

(ב) גמרא

(i) קשיא

(1) הוי לה למשנה

(א) למיכתב בפשיטות "וכן אמר אבא שאול"

(ב) כלומר דס"ל כרבן גמליאל

(ii) תירוץ

(1) רבן גמליאל פוסל בבתה אליבא דר' אלעזר

- (2) ואתא אבא שאול להוסיף דמכשיר אפילו בבתה
- (iii) קשיא
- (1) לר' יוחנן לא תירצת כלום
- (2) דהרי ס"ל דאף רבן גמליאל מכשיר בבתה
- (3) והדרא קושיא לדוכתא דמאי מוסיף אבא שאול
- (iv) תירוץ
- (1) אבא שאול מוסיף דמכשיר אפילו ברוב פסולין אצלה
- (4) תוספות בסוגיא דידן
- (א) קשיא
- (i) לר' יהושע בן לוי לא תירצת כלום
- (1) דהרי ס"ל דאף רבן גמליאל מכשיר אפילו ברוב פסולין
- (2) והדרא קושיא לדוכתא דמאי מוסיף אבא שאול
- (ב) תירוץ
- (i) ממתניתין לא משמע בהדיא דרבן גמליאל מכשיר אפילו ברוב פסולין
- (ii) הלכך לא מצי למיכתב בפשיטות "וכן אמר אבא שאול"
- (ג) קשיא
- (i) א"כ אמאי מקשי לעיל דלר' יוחנן תיקשי מאי מוסיף אבא שאול לגבי הכשר בתה
- (ii) ליתרץ
- (1) דכמו דלא משמע בהדיא ממתניתין דברוב פסולין איירי
- (2) ה"נ דלא משמע בהדיא ממתניתין דמכשיר בבתה
- (3) הלכך אף לר' יוחנן לא מצי למיכתב בפשיטות "וכן אמר אבא שאול"
- (ד) תירוץ
- (i) לשון המשנה דמה טיבו של עובר זה
- (ii) משמע בהדיא "אפילו לר' אלעזר" [מהרש"ל הגיה זעירי] דרבן גמליאל מכשיר בתה
- (5) מהרש"ל ומהרש"א פליגי בביאור דברי תוספות אלו
- (6) מהרש"ל
- (א) צריכין להגיה תוספות למיכתב "זעירי" במקום "ר' אלעזר"
- (ב) ומשמעו
- (i) דלישנא של "מה טיבו של עובר זה" מוכיח להדיא דבהכשר בתה משתעי
- (ii) אשר בכך
- (1) אפילו זעירי דקבענו דמצד סברא יכול להיות דרבן גמליאל לא מכשיר בתה
- (2) מ"מ יודה דלישנא של "מה טיבו" מיהת מוכיח דבהכשר בתה משתעי
- (7) מהרש"א

(א) מהרש"ל הגיה לאין צורך ודברי תוספות מבוארין ככה:

(ב) חלק א'

(i) לר' אלעזר

(1) דס"ל דרבנן גמליאל פוסל בבתה

(2) ליכא לנמק "מה טיבו" של עובר זה במובן הרגיל "האם עובר זה כשר"

(ii) ואיצטריך לי' לנמק "מה טיבו"

(1) במשמעות בלתי רגילה:

(א) "כדי להכשיר לאשה גופה צריכין לברר מי בא עלה דממנו הולדת עובר זה"

(ג) חלק ב'

(i) ברם ר' אלעזר יודה דפשיטות משמעו של "מה טיבו" היינו "האם עובר זה כשר"

(ii) ולכן מובן

(1) דמקשי תוספות אשר לר' יוחנן

(א) דאכן ס"ל דרבנן גמליאל מכשיר בבתה

(ב) ודמנמק "מה טיבו" בפשטות משמעו

(2) הוי לה למשנה למימר וכן אמר אבא שאול כרבנן גמליאל

(3) ואנא ידענא ממשמעותי הרגילה של "מה טיבו" דאבא שאול מכשיר אף בבתו

דף יד.

רש"י ד"ה והא נמי כדיעבד

- (1) הקדמה א' מבוססת על שיטת רב יוסף בגמרא
- (א) ארוסה מעוברת ואמרה מיני' מן הארוס
- (ב) אז
- (i) אלו מכחיש ארוס לאשה בטענת ברי ואומר לא מינאי
- (1) ס"ל כולי עלמא דאינה נאמנת
- (2) ואסורה לבעלה ועוברת ממזר ודאי הוה
- (ii) אלו ארוס מודה ואומר אין מינאי
- (1) כולי עלמא מודי דנאמנת
- (iii) אלו אינו מודה ואף אינו מכחישה בטענת ברי
- (1) רבן גמליאל ס"ל דנאמנת
- (2) ר' יהושע ס"ל דאין נאמנת ואסורה לבעלה מספק ועוברת ספק ממזר הוה
- (2) הקדמה ב'
- (א) הלכה כר' גמליאל בדיעבד
- (3) הקדמה ג'
- (א) מאורע חשיב כעין "דיעבד" לגבי אשה היכא דדנין דאסורה לבעלה
- (ב) מאורע חשיב כעין "דיעבד" לגבי עובר היכא דדנין דספק ממזר הוה ואסור בין בממזרת בין בכשירה
- (ג) מאורע חשיב כעין "לכתחלה" לגבי אשה היכא דלמעשה אינה אסורה לבעלה מחמת דמת או שהלך למדינת הים
- (ד) מאורע חשיב כעין "לכתחלה" לגבי עובר היכא דדנין דממזר ודאי הוי ומותר מיהת בממזרת
- (4) גמרא דידן
- (א) רב יוסף
- (i) באופן דהיא אמרה מיני'
- (ii) אז
- (1) אף אלו לא הודה הארוס
- (2) נאמנת כרבן גמליאל דכעין דיעבד דמי
- (5) רש"י כמבואר במהרש"א
- (א) מדובר בארוס שבא לפנינו וכחש לאשה ואמר לאו מינאי
- (i) ונאסרת לו ולכן הוי כעין דיעבד לגבי אשה כמו דקבענו
- (ב) משא"כ לגבי עובר דממזר ודאי הוי לא הוי כעין דיעבד כדקבענו
- (6) רא"ש

(א) קשיא לרש"י

(i) קבענו דהיכא דארוס מכחיש בטענת ברי

(ii) אינה נאמנת אפילו לר' גמליאל

(iii) ולכן תיקשי מאי נ"מ אלו כעין לכתחלה מיקרי או כעין דיעבד מיקרי

(7) שיטת רא"ש

(א) מדובר

(i) כשמת הארוס או שהלך למדינת הים

(ב) עכשיו

(i) אופן זה לא מיקרי כעין דיעבד לגבי דידה מחמת דמת או שהלך למדינת הים כדקבענו

(ii) אבל לר' יהושע מיקרי כעין דיעבד לגבי העובר מטעם דהוי ספק ממזר כדקבענו

(8) שיטת מהרש"א

(א) היכא דארוס בא לפנינו ולא יודע אלו עובר מיני' קאתי

(i) הוי כעין דיעבד לגבי אשה לר' יהושע

(1) דהרי מספק אסורה לבעלה שבא לפנינו ולא מת ואינו במדינת הים

(2) והוי כעין דיעבד ג"כ לעובר מטעם דהוי ספק ממזר כדקבענו

תד"ה תנו רבנן איזו היא אלמנת עיסה ותד"ה ותו

- 1) הקדמה א'
    - א) אשה נשואה לחלל נעשית חללה ופסולה לכהונה
  - 2) הקדמה ב'
    - א) כמבואר בתד"ה אלמנת עיסה
      - i) "עיסה" היינו משפחה אשר נטמע בה ספק חלל או ספק חללים ולא ידוע מי הם אותן ספק חללים שנטמעו בה
      - ii) ונמצא אשר לכל בן משפחה זו איכא ספק ספיקא אלו חלל הוא
  - 3) הקדמה ג'
    - א) רבינו חננאל
      - i) רבנן בברייתא דנייתי להלן ס"ל דעיסה משמעו משפחה שנטמע בה ודאי חללים
      - ii) ולשיטה זו לכל בן משפחה איכא ספק (ולא ספק ספיקא) אלו חלל הוא
  - 4) הקדמה ד'
    - א) אלמנת עיסה משמעו אלמנת מי שהי' בן משפחת עיסה
    - ב) נמצא
      - i) דלשיטת תוספות איכא ספק ספיקא אלו אלמנה זו היתה נשואה לחלל ונעשתה חללה
      - ii) ולשיטת רבינו חננאל איכא ספק אלו אלמנה זו היתה נשואה לחלל ונעשתה חללה
  - 5) הקדמה ה'
    - א) שים לב
      - i) אשר רש"י יש לו שיטה אחרת באלמנת עיסה
      - ii) אבל שיטת רש"י אינה מן הענין לביאור מהרש"א כאן
  - 6) משנה במסכת עדיות כמבואר בסוגיא דידן ובפרק עשרה יוחסין
    - א) ר' יהושע
      - i) אלמנת עיסה כשרה לכהונה מכוח ספק ספיקא וחזקת כשרות שלה
      - ii) משא"כ בתה דפסולה לכהונה מחמת דאין לה חזקת כשרות
  - 7) גמרא בעשרה יוחסין
    - i) ר' יוסי אית לי' דאלמנת עיסה פסולה לכהונה
  - 8) ברייתא כמבואר בתוספות לפני הגהה דר"ת להלן
    - א) שאלה
      - i) איזוהי אלמנת עיסה
- (1) כלומר איזוהי אלמנת עיסה דעלה קאמר ר' יהושע במשנה דעדיות דכשרה
- ב) תשובה

- (i) רבנן אליבא דתוספות
- (1) כל עוד דליכא בעיסה ספק של ממזרות נתינות ועבדות
- (2) אז אלמנת אותה עיסה כשירה
- (3) ולא איכפת לן
- (א) דספק חללות נטמע בעיסה
- (ב) ודלכן איכא ספק ספיקא דלמא בעלה חלל הוי
- (ii) רבנן אליבא דרבינו חננאל
- (1) כל עוד דליכא בעיסה ספק של ממזרות נתינות ועבדות
- (2) אלמנת אותה עיסה כשירה
- (3) ולא איכפת לן
- (א) דודאי חללות נטמע בעיסה
- (ב) ודלכן איכא ספק דלמא בעלה חלל הוי
- (iii) תנא קמא דר' מאיר
- (1) פרטי שיטה זו אינן מעניננו עכשיו
- (iv) ר' שמעון בן אלעזר ור' שמעון בן מנסיא בדר' מאיר
- (1) רישא
- (א) איזוהי אלמנת עיסה כל שנטמע בה ספק חלל
- (2) סיפא
- (א) מכירין ישראל ממזרים שביניהן
- (ב) ואין מכירין חללין שביניהן
- (ג) קשיא
- (i) "רישא" ו"סיפא" סתרי אהדדי
- (9) מחלוקת ר"ח ותוספות בביאור סתירה זו
- (א) הבנת ר"ח בסתירה זו
- (i) "רישא" משמעו רבנן
- (1) דקבענו לר"ח דס"ל אשר אלמנת עיסה היינו אלמנת ספק חלל וכשרה היא
- (ii) "סיפא" משמעו רישא דר' שמעון בן אלעזר
- (1) דס"ל דדיקא אלמנת ספק ספיקא חלל כשרה
- (ב) הבנת תוספות בסתירה זו
- (i) "רישא" משמעו רישא דר' שמעון בן אלעזר
- (1) דהיינו
- (א) "איזוהי אלמנת עיסה כל שנטמע בה ספק חלל"
- (ii) "סיפא" משמעו סיפא דר' שמעון בן אלעזר

(1) דהיינו

(א) מכירין ישראל ממזרין שביניהן

(ב) ואין מכירין חללין שביניהן

(iii) ומקשין

(1) דמרישא משמע דאלמנת עיסה כשרה

(2) ומסיפא דכתיב בה "אין מכירין חללין שביניהן" משמע דאלמנת עיסה פסולה

(10) מסקנא דגמרא בביאור שיטות תנאים בברייתא לפני הגהת ר"ת

(א) חלק א'

(i) בין רבנן בין ת"ק דר' מאיר בין ר' שמעון בן אלעזר

(ii) כולן ס"ל דאלמנת עיסה כשרה מכח ספק ספיקא

(ב) חלק ב'

(i) רבנן

(1) ריעותא היא אלו שותקת בדקאמרי אינשי אשר בעלה חלל או ממזר הוי

(2) ולכן אע"ג דספק ספיקא היא פסולה מצד ההיא שתיקה בין בשיתוק חלל בין בשיתוק ממזר

(ii) תנא קמא דר' מאיר

(1) ריעותא היא אלו שותקת בדקאמרי אינשי אשר בעלה ממזר הוי

(א) ולכן אע"ג דספק ספיקא היא פסולה מצד ההיא שתיקה בשיתוק ממזר

(2) לאו ריעותא היא אלו שותקת בדקאמרי אינשי אשר בעלה חלל הוי

(א) ולכן מכח ספק ספיקא כשירה היא ואינה נפסלת בשיתוק חלל

(iii) ר' שמעון בן אלעזר לר' מאיר

(1) ריעותא היא אלו שותקת בדקאמרי אינשי אשר בעלה חלל הוי

(א) ולכן אע"ג דספק ספיקא היא פסולה מצד ההיא שתיקה בשיתוק חלל

(2) לאו ריעותא היא אלו שותקת בדקאמרי אינשי אשר בעלה ממזר הוי

(א) ולכן מכח ספק ספיקא כשירה היא ואינה נפסלת בשיתוק חלל

(ג) להלן נבאר שיטות הללו בפרטיות

(ד) שים לב דפליגי אף בממזר וצווה אבל פרטי מחלוקת זו אינן מענייננו

(11) המשך גמרא

(א) ברייתא דר' יוסי

(i) שיתוק ממזר כשר

(ii) שיתוק חלל פסול

(ב) גמרא

(i) ר' יוסי כר' שמעון בן אלעזר סבירא לי'

(12) תוספות ד"ה תנו רבנן

- (א) קושיית רבינו תם
- (i) מאחר דקבענו בסוגיין אשר ר' יוסי בברייתא דילי' כר' שמעון בן אלעזר סבירא לי' אשר שיתוק ממזר כשר
- (ii) מכ"ש דס"ל כר' שמעון בן אלעזר
- (1) דהיכא דליכא ריעותא דשיתוק
- (2) ספק חלל וספק ממזר תרוייהו כשרין לאלמנת עיסה מצד ספק ספיקא
- (iii) ותיקשי דפרק עשרה יוחסין איתא בהדיא דר' יוסי ס"ל דאלמנת עיסה פסולה
- (ב) מהרש"ל ומהרש"א פליגי בביאור תירוץ דרבינו תם
- (13) תירוץ ר"ת לפי הבנת מהרש"ל
- (א) הקדמה א'
- (i) ספק ספיקא דאלמנת עיסה גופה לר' יהושע מכשרת לאלמנה גופה ולא למשפחה עיסה כולה
- (ב) הקדמה ב'
- (i) שיתוק וצויחה (לכל תנא לפי שיטתו) של "בת משפחה" מכשרת למשפחה כולה
- (ii) "בת משפחה" משמעו
- (1) אשה שנולדה למשפחת עיסה ויודעת בטיב כל עניני יחוס משפחה
- (2) ואין משמעו אלמנת עיסה
- (iii) נמצא דשיתוק וצויחה של אלמנת עיסה לא מעלין ולא מורדין
- (ג) הקדמה ג'
- (i) ר' יוסי קא פליג אר' יהושע
- (1) וס"ל דספק ספיקא לא מכשיר לאלמנה ומכ"ש דאינו מכשיר לבת אלמנה
- (2) והיינו טעמא דר' יוסי ס"ל בעשרה יוחסין אשר אלמנת עיסה פסולה
- (ד) השתא
- (i) ברייתא עוסקת בהכשר משפחה כולה ע"י שיתוק וצויחה דבת משפחה
- (ii) ואינה עוסקת בהכשר אלמנת עיסה על ידי ספק ספיקא
- (ה) ועל כן
- (i) בגמרא דידן גרסינן "איזוהי עיסה"
- (1) דכיוונו לבת משפחה דמוזכרת במשנה אחרת בעדיות
- (ii) ולא גרסינן "איזוהי אלמנת עיסה"
- (14) תירוץ רבינו תם לפי הבנת הוה אמינא דמהרש"א
- (א) חלק א'
- (i) סוגיא דידן לא דנה באלו אלמנה כשרה לכהונה
- (ii) ולא דנה אלא באלו בת אלמנה כשרה לכהונה
- (ב) חלק ב'

(i) הלכך

(1) אע"ג דמצינו לדייק מסוגיא דידן דבת אלמנה כשרה לכהונה בספק ספיקא של חללות

(2) אין לדייק מינה דאלמנה גופה כשרה לכהונה בספק ספיקא של חללות

(ג) חלק ג'

(i) ר' יוסי בעשרה יוחסין לא קאמר אלא דאלמנה גופה לא מכשרא בספק ספיקא

(ד) קשיא

(i) הרי ברייתא גופה מתחלת במילים "איזוהי אלמנת עיסה"

(ה) תירוץ

(i) אכן צריכין למיגרס "איזוהו עיסה" דברייתא דיקא בבת אלמנה משתעי

(ו) קשיא

(i) לאיזו משנה או ברייתא כיוונו בברייתא כששואלין איזוהי עיסה

(ז) תירוץ

(i) למשנה אחרת במסכת עדיות אשר בבת משתעי

(15) מהרש"א

(א) קשיא

(i) כיוון דאלמנה יש לה חזקת כשרות ובת אלמנה לית לה חזקת כשרות

(ii) לא מסתבר אשר בת אלמנה תהא כשרה לכהונה בעוד דאלמנה גופה פסולה לכהונה

(16) תירוץ רבינו תם כמבואר במסקנא דמהרש"א

(א) חלק א'

(i) ר' יוסי ס"ל

(1) אלמנת עיסה דאית לה חזקת כשרות היא מכח ספק ספיקא

(א) אי לאו דאיכא ריעותא בשיתוק או צויחה לכל תנא כפי שיטתו

(2) בת אלמנת עיסה דלית לה חזקת כשרות

(א) לא מציא למיסמך על ספק ספיקא

(ב) ואין להכשירה אלא בהכשר שיתוק או צויחה לכל תנא לפי שיטתו

(ב) חלק ב'

(i) ברייתא דידן משתעי בבת אלמנה דלית לה הכשר מצד ספק ספיקא

(ii) ומבארר לכל תנא אותו שיתוק או דצויחה דעל ידיהן מצינן להכשיר לבת אלמנה

(ג) חלק ג'

(i) בברייתא דר' יוסי קמ"ל ר' יוסי

(1) דבת אלמנה אין לה הכשר מצד ספק ספיקא

(2) ולגבי שיתוק או צויחה אזל בשיטת ר' שמעון בן אלעזר

(ד) חלק ד'

(i) שאלה

- (1) היאך מצית למימר דברייתא בבת אלמנה משתעי
- (2) הרי מתחלת במילים "איזוהי אלמנת עיסה"
- (3) דלכאורה קאי על ר' יהושע במשנה דעדיות דבאלמנה גופה משתעי

(ii) תשובה

- (1) גרסא הנכונה "איזוהי עיסה"
- (2) וקאי על משנה אחרת בעדיות דבבת אלמנה משתעי

(ה) חלק ה'

- (i) בעשרה יוחסין דכתיב דאלמנת עיסה פסולה
- (ii) משתעי בדאיכא שיתוק או צויחה באופן ריעותא לכל תנא לפי שיטתו

(17) מהרש"א

- (א) ניהדר להא דמקשין בגמרא דרישא דר' שמעון בן אלעזר סותרת לסיפא דידי'
  - (i) דמרישא משמע דאלמנת עיסה כשרה
  - (ii) ומסיפא משמע דאלמנת עיסה פסולה

(ב) קשיא

(i) בדומה להא דתירצנו

- (1) דברייתא דידן מכשיר לבת אלמנה בדאיכא שתיקה או צויחה באופן דמכשיר לבת אלמנה
- (2) באשר בעשרה יוחסין פוסלין באלמנה לר' יוסי בדאיכא שתיקה או צויחה באופן דפוסל לאלמנה

(ii) ליתרצי לסתירת רשב"א

- (1) דברישא מדובר בשיתוק או צויחה באופן דמכשיר לבת אלמנה
- (2) ובסיפא מדובר בדליכא שיתוק או צויחה באופן דמכשיר לבת אלמנה

תוספות ד"ה מסתייה

(1) הקדמה א'

(א) קבענו בדיבור הקודם

(i) דרבנן ס"ל דשיתוק ממזר פסול ושיתוק חלל פסול

(ii) תנא קמא דר' מאיר ס"ל דשיתוק ממזר פסול ושיתוק חלל כשר

(iii) ר' שמעון בן אלעזר לר' מאיר ס"ל שיתוק ממזר כשר ושיתוק חלל כשר

(2) הקדמה ב'

(א) הי לך טבלא אשר מוסיפה

(i) "לא איכפת לי"

(1) דמשתמשין בה בגמרא לנמק הא דשיתוק חלל כשר לתנא קמא דר' מאיר

(ii) "מסתיי דלא מפקי לי מקהל"

(1) דמשתמשים בה בגמרא לנמק הא דשיתוק חלל פסול לר' שמעון בן אלעזר

שיטות תנאים בברייתא דידן		
שיתוק ממזר	שיתוק חלל	
פסול	פסול	רבנן
פסול	כשר "דלא איכפת לי"	תנא קמא אליבא דר' מאיר
כשר	פסול "דמסתיי דלא מפקינן לי מקהל"	ר' שמעון בן אלעזר אליבא דר' מאיר
	כדנבאר להלן	

(3) הקדמה ג' – ביאור "שתיקה כהודאה"

(א) "שתיקה כהודאה" משמעו

(i) מי שבקושטא כשר נוקטין בדרך כלל דכשמחרפין אותו אינו שותק

(ב) אבל יכול להיות

(i) דשיתוק חלל יוצא מן הכלל וכשר

(ii) דשותק מחמת דלא איכפת לי חרפה דחלל דעל ידי אין מפקיעין אותו אלא מקהל כהונה

(ג) ויכול נמי להיות

(1) דשיתוק ממזר יוצא מן הכלל וכשר

(2) מכוח "סברת הכשר לממזר"

(3) כלומר

(א) דפסול ממזר קלא אית לי'

(ב) ושותק מחמת דקסבר דכיוון דלגבי ליכא קלא ידעו הכל דכשר הוא

(4) הקדמה ד' – ביאור "שתיקה לאו כהודאה"

(א) מי שבקושטא כשר נוקטין בדרך כלל דיכול להיות דשותק כשמחרפין אותו

(ב) אבל יכול להיות דשיתוק חלל יוצא מן הכלל ופסול משום מסתיי שיטה א'

(i) כלומר

- (1) דבשיתוק חלל מסתבר דפסול הוא ושותק דמסתיי' דלא מחרפין אותו במזרות דגרע
- (ג) ויכול נמי להיות דשיתוק חלל יוצא מן הכלל ופסול משום מסתיי' שיטה ב'
 (i) כלומר
- (1) דבשיתוק חלל מסתבר דפסול הוא ושותק כדי שלא יבורר פסול שלו הגם דלא מפקיעין אותו אלא מקהל כהונה
- (ד) ויכול נמי להיות דשיתוק ממזר יוצא מן הכלל ופסול משום מסתיי' שיטה ב'
 (i) כלומר
- (1) דבשיתוק ממזר מסתבר דפסול הוא ושותק כדי שלא יבורר פסול שלו דמפקיעין אותו מקהל ישראל
- (ה) ויכול נמי להיות
 (i) דאף אלו נקטינן למסתיי' שיטה ב'
 (ii) מ"מ שיתוק ממזר כשר מכח סברת הכשר ממזר כמו דפירשנוה לעיל
- (5) שים לב
 (א) דלשיטת שתיקה כהודאה
 (i) ליכא למימר לא איכפת לי' אלא לגבי שיתוק חלל
 (ii) דאי אמרת לא איכפת לי' אף לגבי שיתוק ממזר
- (1) נמצא דבעצם הדין אין לחלק כלל בין שיטת שתיקה כהודאה לשיטת שתיקה לאו כהודאה
 (ב) דמסתיי' שיטה א' אין לאומרה אלא לגבי חלל
 (ג) דמסתיי' שיטה ב'
 (i) ביותר מסתבר לאומרה לגבי שיתוק ממזר דמפקיעין אותו מקהל ישראל
 (ii) מבשיתוק חלל דלא מפקיעין אותו אלא מקהל כהונה
- (6) והי לך טבלא
 (א) דבשורה 1 בטור "עצם הדין" מציינת עצם דין שתיקה כהודאה ויוצאי מן הכלל וסברת הכשר ממזר
 (ב) דבשורה 4 בטור "עצם הדין" מציינת עצם דין שתיקה כהודאה ויוצאי מן הכלל וסברת הכשר ממזר
 (ג) ובשורות אחרות מציינת אותן שיטות אשר יכול להיות דבהן אזלי ת"ק דר' מאיר ור' שמעון בן אלעזר כמבואר בתוספות להלן

		עצם הדין	יוצאי מן הכלל בשיתוק חלל	יוצאי מן הכלל בשיתוק ממזר
1	שתיקה כהודאה	שיתוק חלל ושיתוק ממזר פסול דאיכפת לי' ואלו כשר הוא ה"ל ליצווה	כשר אי נקטינן דשאני חלל דלא איכפת לי' ליחרף דלא מפקיעין אותו אלא מקהל כהונה	כשר אי נקטינן לסברת הכשר ממזר מחמת דממזרות אית לי' קלא וכו'
2	שתיקה כהודאה	ת"ק דר' מאיר ממזר פסול וחלל כשר	כשר דאכן נקטינן דלא איכפת לי' ליחרף בחללות דלא מפקיעין אותו אלא מקהל כהונה	פסול דליכא למימר לא איכפת לי' לגבי ממזר ואף לית לי' לסברת הכשר ממזר
3	שתיקה כהודאה	רשב"א ממזר כשר חלל פסול	פסול דלא נקטינן דשאני חלל דלא איכפת לי' ליצווה	כשר דאע"ג דליכא למימר לא איכפת לי' לגבי ממזר מ"מ נקטינן לסברת הכשר ממזר
4	שתיקה לאו כהודאה	שיתוק חלל ושיתוק ממזר כשר דלא איכפת לי' ולא הו"ל ליצווה	פסול אי אמרינן מסתיי' שיטה א' ויכול להיות אף אי אמרינן למסתיי' שיטה ב'	כשר אף אלו אמרינן מסתיי' שיטה א' אבל פסול אי אמרינן מסתיי' שיטה ב' אי לאו דנקטינן נמי סברת הכשר ממזר
5	שתיקה לאו כהודאה לשיטה א' במסתיי'	רשב"א ממזר כשר חלל פסול	פסול דנקטינן למסתיי' שיטה א'	כשר דלגבי ממזרות ליכא למימר מסתיי' שיטה א'
6	שתיקה לאו כהודאה לשיטה ב' במסתיי'	תנא קמא דר' מאיר ממזר פסול חלל כשר	כשר דלגבי חלל לית לי' מסתיי' שיטה ב'	פסול דלבי ממזרות נקט למסתיי' מסתיי' שיטה ב' ולית לי' לסברת הכשר ממזר
7	שתיקה לאו כהודאה לשיטה ב' במסתיי'	ר' שמעון בן אלעזר ממזר כשר חלל פסול	פסול דאית לי' מסתיי' שיטה ב' אף לגבי חללות	כשר דאע"ג דאית לי' מסתיי' שיטה ב' מ"מ נקט סברת הכשר ממזר

(7) תוספות

(א) חלק א'

(i) תנא קמא דר' מאיר דאית לי' דשיתוק חלל כשר ושיתוק ממזר פסול

(1) לא מצי אזל בשיטת שורה 5 דהיינו במהלך א' דמסתיי' לגבי שתיקה לאו כהודאה

(2) דלאותה שיטה ע"כ דשיתוק ממזר כשר

(ii) ולכאורה מוכרח

(1) דתנא קמא דר' מאיר אזיל בשיטת שורה 2 דשתיקה כהודאה

(א) ולגבי חלל כשר מטעם דלא איכפת לי'

(ב) ולגבי ממזר פסול דלית לי' לסברת הכשר ממזר

(2) ואשר

(א) ר' שמעון בן אלעזר דאית לי' שיתוק חלל פסול ושיתוק ממזר כשר

(ב) ואשר לגבי מפרשין בגמרא דשיתוק חלל פסול מחמת "דמסתיי' דלא מפקיעין לי' מקהל"

(ג) אזל בשיטת שורה 5 אשר אזלא במהלך א' דמסתיי' לגבי שתיקה לאו כהודאה

(ב) חלק ב'

(i) קשיא

(1) למה נקטו אשר תנא קמא דר' מאיר ור' שמעון בן אלעזר פליגי אלו שתיקה כהודאה דמיא

(2) הרי יכולין להיות דתרוייהו ס"ל דשתיקה כהודאה דמיא

(3) ולא פליגי אלא בהא

(א) דתנא קמא דר' מאיר אזל בשיטת שורה 2

(ב) ור' שמעון בן אלעזר אזל בשיטת שורה 3

(4) ובדרך זו לא איצטרכי לה לגמרא לסברא דמסתיי' כל עיקר

(ג) תירוץ

(i) צודק דתנא קמא דר' מאיר לא יתכן לי' ללכת בשיטת שורה 5

(ii) ברם

(1) בין תנא קמא דר' מאיר בין רשב"א

(2) מציי סבירא להו אשר שתיקה לאו כהודאה ודאזלי' במהלך מסתיי' שיטה ב'

(3) ודלא פליגי אלא בהא

(א) דתנא קמא דר' מאיר בשיטת שורה 6 אזל

(i) דאית לי' מסתיי' שיטה ב' לגבי ממזר ולא לגבי חלל

(ii) ולית לי' סברת הכשר ממזר

(ב) ור' שמעון בן אלעזר בשיטת שורה 7 אזל

(i) דאית לי' מסתיי' שיטה ב' אף לגבי חלל

(ii) ואית לי' נמי לסברת הכשר ממזר

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ברייתא מייתי לדברי ת"ק דר' מאיר לפני מילתי' דרשב"א

(ii) והשתא דאמרת דתנא קמא דר' מאיר על מסתיי' שיטה ב' קא סמיך לפסול ממזר

(iii) אמאי נטרי לי' למידכר מסתיי' שיטה ב' עד דמייתי למילתי' דרשב"א לגבי פסול חלל

(ב) תירוץ

(i) פסול ממזר דעל ידו מפקיעין לי' מקהל ישראל

(1) בפשיטות מובן דמסתיי' דרוצה שלא יבורר פסול זה ולא צריך לפרשו

(ii) פסול חלל דעל ידו אין מפקיעין אותו אלא מקהל כהונה

(1) רבותא היא דמסתיי' דרוצה שלא יבורר פסול זה וצריך לפרשו

דף יד:

תד"ה כמאן

- 1) הקדמה א'
  - א) הלכתא כרב באיסורא והלכתא כשמואל בממונא
- 2) הקדמה ב'
  - א) משנה וגמרא בדף יב: ודף יג:
    - i) רבן גמליאל ור' יהושע קא מיפליגי בענין מסוים דיש לו תוצאות בין לממון בין לאיסור
    - ii) בעובדא דנוגעת לממון פסק שמואל דהלכה כרבן גמליאל
  - 3) גמרא דידן לפי הבנת הוה אמינא דתוספות
    - א) בעובדא דנוגעת לאיסור פסק רב כר' יהושע
  - 4) גמרא יג.
    - א) הלכתא כוותי' דרב נחמן בממונא
    - ב) מוכרה
      - i) דרב נחמן כשמואל ס"ל לגבי תוצאת ממון במחלוקת רבן גמליאל ור' יהושע
      - ii) דאל"ה תיקשי הלכתא אהלכתא
  - 5) תוספות
    - א) אמאי לא מתרצי
    - ב) דיכול להיות דאין הלכה כשמואל מחמת דבגמרא דידן פסק רב כר' יהושע
  - 6) מהרש"א
    - א) מאי קשיא
      - i) נימא דגמרא סבירא לה
        - 1) דלגבי ממון הלכתא כשמואל דפסק כרבן גמליאל
        - 2) ולגבי איסור הלכתא כרב דפסק כר' יהושע
      - ii) ולהכי מסקי דמוכרח דבדין ממון ס"ל רב נחמן כשמואל
    - ב) תירוץ
      - i) ליכא למימר הכי
        - 1) דאו דהלכה כרבן גמליאל בין בממון בין באיסור
        - 2) או דהלכה כר' יהושע בין בממון בין באיסור
      - ii) והכי קאמרי תוספות
        - 1) כיון דרב לגבי איסור פסק כר' יהושע ושמואל לגבי ממון פסק כרבן גמליאל
        - 2) אין לקבוע הלכה כמי

(3) ולכן תיקשי מנא לה לגמרא דהלכתא כוותי' דשמואל אף בממון

בא"ד ואירי נמי

(1) משנה וגמרא בדף יג.

(א) באופן אשה שאמרה נבעלתי לפלוני וכהן הוא

(ב) פליגי זעירי ורב אסי אליבא דר יהושע כדלהלן

רב אסי	זעירי	
כשרה	כשרה	אין עדים שנסתרה
כשרה	פסולה	יש עדים שנסתרה אבל אין עדים שנבעלה ("ראוה מדברת" בלשון זעירי)
פסולה	פסולה	יש עדים שנבעלה

(2) משנה דידן

(א) אם רוב אנשי העיר משיאין לכהונה הרי זו תינשא לכהונה

(3) גמרא

(א) לא יתכן דמשנה ס"ל כר' יהושע

(ב) דהרי קבענו בדף י"ג דר' יהושע ס"ל דאין אשה נאמנת אף ברובן כשרים

(4) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) מוכרח דמיהת איכא עדים דראוה שנסתרה

(ב) דאל"ה נאמנת לר יהושע אפילו לזעירי

דף טו.

גמרא ומי בעינן תרי רובי

(1) משנה יג.

(א) ראוה מדברת עם אחד ואמרה איש פלוני וכהן הוא

(i) ר' גמליאל אומר נאמנת אפילו ברוב פסולין אצלה

(1) מחמת דטוענת טענת ברי

(2) ויש לה סייעתא מן חזקה או מיגו כמבואר בתוספות

(ii) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חזין ואינה נאמנת אפילו ברוב כשרים אצלה

(2) משנה דידן

(א) ר' יוסי

(i) מעשה בתינוקת שנאנסה

(ii) ואמר ר' יוחנן בן נורי אם רוב אנשי העיר משיאין לכהונה הרי זו תינשא לכהונה

(3) גמרא

(א) קשיא

(i) ר' יוסי דאמר כמאן

(1) אי כר' יהושע

(א) אפילו ברוב כשרים נמי פסיל

(ii) אי כרבן גמליאל

(1) אפילו ברוב פסולין נמי מכשר

(ב) תירוץ

(i) אמר רב יהודה אמר רב

(1) מתניתין כר' יהושע אתיא

(א) ואכן לא הכשיר ר' יוסי ברוב אחד

(ב) דבקושטא תרי רובי הוי

(ג) קשיא לרב יהודה אמר רב

(i) ומי בעינן תרי רובי והתניא דבתשע חנויות בנמצא הלך אחר הרוב

(ד) תירוץ

(i) מעלה עשו ביוחסין

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אף אי לא הוי קאמר רב יהודה אמר רב דתרי רובי בעינן

(ii) אמאי לא הקשו לר' יהושע במשנה בדף יג. דס"ל דלא מכשירין בחד רובא

(iii) מהאי דט' חנויות דאף בחד רובא סגי

(ב) תירוץ

(i) הוינו מתרצין דהאי משנה בקבוע מיירי דאזלא איהו לגבייהו וקבוע כמחצה על מחצה דמי

(ג) קשיא

(i) אי דאזלי איהי לגבייהו ואפ"ה חד רובא ליתא

(ii) אמאי מכשיר רבן גמליאל בהאי משנה

(ד) תירוץ

(i) מיירי בטוענת טענת ברי ואית לה חזקה או מיגו כדאמרן

תד"ה וליוחסין לא ותד"ה מאן דמתני הא

- (1) משנה בדף יג.
  - (א) ראוה מדברת עם אחד ואמרה איש פלוני וכהן הוא
    - (i) ר' גמליאל אומר נאמנת אפילו ברוב פסולין אצלה
      - (1) מחמת דטוענת טענת ברי
      - (2) ויש לה סייעתא מן חזקה או מיגו כמבואר בתוספות
    - (ii) ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חזין ואינה נאמנת אפילו ברוב כשרים אצלה
  - (2) משנה דתינוקת
    - (א) ר' יוסי
      - (i) מעשה בתינוקת שנאנסה
      - (ii) ואמר ר' יוחנן בן נורי אם רוב אנשי העיר משיאין לכהונה הרי זו תינשא לכהונה
    - (3) גמרא
      - (א) קשיא
        - (i) ר' יוסי דאמר כמאן
          - (1) אי כר' יהושע
          - (א) אפילו ברוב כשרים נמי פסיל
          - (ii) אי כרבן גמליאל
            - (1) אפילו ברוב פסולין נמי מכשר
            - (2) דהרי קבענו דלרבן גמליאל לא איצטריך רוב היכא דטוענת טענת ברי ויש לה סייעתא מן חזקה או מיגו
        - (ב) תירוץ לפי הבנת רש"י
          - (i) "מימרא דקרונות" דרב יהודה אמר רב
            - (1) מתניתין כר' יהושע אתיא
            - (2) ואכן לה הכשיר ר' יוסי ברוב אחד
            - (3) דבקרונות של ציפורי הוי מעשה דאיכא תרי רובי
            - (4) ובתרי רובי מודי ר' יהושע דנאמנת
          - (ii) ומובן נמי
            - (1) דלא הכשירו לולד בעובדא דפירש אחד מצפורי ובעל
            - (2) דבהאי עובדא לא ה' אלא חד רובא
    - (4) תוספות
      - (א) קשיא לרש"י
        - (i) איתא בדף יג. דהלכה כרבן גמליאל

- (ii) ואיתא בדף טו. דהלכה כר' יוסי במשנה דתינוקת
- (iii) ואי אמרת דר' יוסי כר' יהושע ס"ל תיקשי הלכתא אהלכתא
- (ב) תירוץ לפי הבנת תוספות
- (i) מוכרח לתרץ לגמרא בחד מן ב' מהלכים דלקמן
- (1) מהלך א'
- (א) במשנה דתינוקת לא היתה טוענת ברי ולכן איצטריך ב' רובי אפילו לרבן גמליאל
- (2) מהלך ב'
- (א) האי דתינוקת לכתחלה מיחשיב
- (ב) ולחומרא לא סמכינן על הא דרבן גמליאל ונקטינן דבעי תרי רובי
- (5) מהרש"א
- (א) שאלה
- (i) אמאי לא אזיל רש"י במהלך א'
- (ב) תשובה
- (i) רש"י נוקט דבמשנה דתינוקת טוענת ברי
- (6) גמרא דתינוק מושלך
- (א) תינוק מושלך בעיר דרוב ישראל
- (ב) רב
- (i) אינו כשר ליוחסין דליוחסין בעינן תרי רובי
- (7) המשך גמרא דידן
- (א) רב חייא בר אשי אמר רב
- (i) הלכה כר' יוסי דתנשא לכהונה
- (ב) רב חנן בר רבא אמר רב
- (i) הוראת שעה היתה אבל לדורות לא
- (8) המשך גמרא דידן לגבי ר' ירמיה
- (א) ר' ירמיה מעיקרא קס"ד
- (i) דבמשנה דתינוקת לא הי' אלא חד רובא
- (ii) ודאפ"ה אמר רב חייא בר אשי אמר רב דהלכתא כר' יוסי
- (ב) ולכן מקשה
- (i) הרי בתינוק מושלך קבענו דרב תרי רובי בעי ליוחסין
- (ג) ומתציין
- (i) אישתמיטתל' ר' ירמיה הא דאמר רב יהודה אמר רב
- (ii) דבעובדא דמשנה דתינוקת תרי רובי הוי
- (9) תוספות ד"ה וליוחסין לא כמבואר במהרש"א

(א) הוי מצי נמי לתרין לר' ירמי'

(i) דתינוק מושלך

(1) אין לו חזקת כשרות דהרי נולד בספיקו

(2) והיינו טעמא דאיצטריך ב' רובי

(ii) משא"כ משנה דתינוקת

(1) יש לה חזקת כשרות ובחד רובא סגי

(iii) ומימרא דקרונות על היכא דאיכא וילד לתינוקת קאי

(1) דלאותו וילד אין לו חזקת כשרות

(ב) {שאלה

(i) למהלך זו דלא איצטריך אלא לחד רובא לגבי תינוקת

(ii) אכתי תיקשי קושיית גמרא דלעיל

(1) משנה דתינוקת כמאן אזלא

(א) לא כר' יהושע דלדידי לא סגי בחד רובא אף בדאיכא חזקת כשרות

(ב) ולא כרבן גמליאל דלדידי נאמנת אף בלא רובא

(ג) תשובה

(i) עיין סוף דיבור זה מה דמתרצין בענין דומה

(ii) ועיין גם כן בשיטה מקובצת {

(10) מהרש"א

(א) הגם דתוספות אינן מקשין קושייתן אלא בדרך "הוי מצי נמי לשנויי"

(ב) בקושטא יכול להיות דמצינו לאוקי הלכתא כן בדאיכא חזקת כשרות בחד רובא סגי

(ג) ובפרט דכן משמע ממשנה דתינוקת דלא מזכרי אלא רוב אחד של רוב אנשי העיר

(11) המשך גמרא

(א) קשיא

(i) נניח אשר לרב חנן בר רבא

(1) כבר נודע לי' מימרא דרב יהודה אמר רב

(א) אשר משנה דתינוקת בקרונות של ציפורי הוי מעשה

(ב) כלומר דבתרי רובי הוה

(2) ומאחר דקאמר דהוראת שעה היתה

(3) נמצא דלדורות בחד רובא סגי

(ii) ותיקשי

(1) עובדא דתינוק מושלך בעיר לדורות היא

(2) ואמאי קאמר רב דבעי תרי רובי

(ב) תירוץ

(i) מאן דמתני הא לא מתני הא

(ii) נבאר לתירוץ זו להלן

(12) מהרש"א ד"ה וליוחיסין

(א) קשיא

(i) במקום לתרץ מאן דמתני הא לא מתני הא

(ii) למה לא תרצו בגמרא

(1) דאכן רב חנן בר רבא מתני

(א) בין להאי דקרונות של ציפורי

(i) אשר להוראת שעה איצטריך תרי רובי

(ii) ולדורות בחד רובא סגי

(ב) בין להאי דתינוק מושלך אשר לדורות איצטריך תרי רובי

(2) ברם בדומה למאי דקאמרי בתוספות לר' ירמיה'

(א) לדורות בהאי דתינוקת בחד רובא סגי

(i) משום דהיתה לה חזקת כשרות

(ב) משא"כ להאי דתינוק מושלך

(i) דמעולם לא היתה לו חזקת כשרות

(ii) ולכן איצטריך תרי רובי

(ב) תירוץ

(i) דרך זה לא יועיל לרב חנן בר רבא

(ii) דהרי רב חנן בר רבא אמר "לדורות לא" ובחד רובא סגי

(1) לא זו בלבד למשנה דתינוקת דיש לה חזקת כשרות ודלאו בתינוק מדובר

(2) אלא אף זו להא דמסיק

(א) דבפירש אחד מצפורי ובעל דליכא אלא רוב אחד הולד שתוקי ופסול

(3) ודאף במקרה זו לגבי וולד דלית לי' חזקת כשרות

(א) לא בעי תרי רובי אלא להוראת שעה

(ב) אבל "לדורות לא" ובחד רובא סגי

(ג) ותיקשי להאי דתינוק מושלך

(13) המשך גמרא

(א) ניהדר לתירוץ של מאן דמתני הא לא מתני הא לקושייתן לרב חנן בר רבא

(ב) רש"י ור"ה פליגי בביאור תירוץ זו

(ג) תירוץ לפי הבנת רש"י

(i) רב חנן בר רבא

(1) לא מתני הא דאמר רב יהודה אמר רב דבקרונות של ציפורי הוי מעשה

- (2) ולכן ס"ל דבמשנה דתינוקת לא הי' אלא חד רובא
- (ii) נמצא
- (1) דס"ל דהוראת שעה היתה דהכשירוה בחד רובא
- (2) ולדורות תרי רובי בעיא
- (iii) ומיושב דבתינוק מושלך דלדורות היא איצטריך תרי רובי
- (ד) תירוץ לפי הבנת ר"ח
- (i) רב חנן בר רבא אכן נודע לי' האי דרב יהודה אמר רב דמשנה דתינוקת בתרי רובי הוי
- (ii) ונמצא דס"ל בחד רובא סגי
- (iii) ולא מתני מימרי' דרב בתינוק מושלך
- (14) תוספות ד"ה מאן דמתני
- (א) קשיא
- (i) לשיטת ר"ח אשר למסקנא לדורות בחד רובא סגי
- (ii) מצינו להקשות לרב חנן בר רבא אותה קושיא דהקשו בגמרא לר' יוחנן בן נורי
- (iii) כלומר
- (1) משנה דתינוקת כמאן אזלא
- (א) לא כר' יהושע דלדידי' לא סגי בחד רובא
- (ב) ולא כרבן גמליאל דלדידי' נאמנת אף בלא רובא
- (15) מהרש"א ד"ה מאן דמתני
- (א) קשיא על קושיית תוספות
- (i) מצין לתרץ דר"ח אזיל בחד מהני ב' מהלכי תוספות בגמרא דקבענו להן לעיל
- (1) מהלך א'
- (א) משנה אתיא כרבן גמליאל דמדובר היכא דלא טוענת טענת ברי
- (ב) ולכן אף רבן גמליאל אית לי' דאינה נאמנת אלא בחד רובא
- (2) מהלך ב'
- (א) משנה ס"ל כרבן גמליאל ברם מחמירה לכתחלה
- (ii) { ברם שים לב
- (1) אשר מהלכים אלו שונים מן מהלכי תוספות לעיל
- (א) דלר"ח מסקי הכא דבחד רובא סגי בהני מהלכים
- (ב) משא"כ לעיל קבענו דבהני מהלכים איצטריך תרי רובי {
- (ב) ועוד קשיא
- (i) דהוי להו לתוספות להקשות קושייתן לרש"י על הוה אמינא דגמרא
- (ii) דהרי אף לרש"י בהוה אמינא מיהת סבירא לן דבחד רובא סגי לדורות
- (iii) וקבענו לעיל דרש"י לא אזל בהני ב' מהלכים של תוספות

(iv) ותיקשי לי' ר' יוחנן בן נורי כמאן

דף טו:

תד"ה מאן דמתני

עיין בד"ה שלפני זה

***

הדרן עלך בתולה נשאת